БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 191 (10559) | 1964 оной августын 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КОЛХОЗОЙ ПАРТКОМ

Хүдөө ажахые ударидаха партийна хүтэлбэриин хубилгагдаhан сагhаа хойшо жэл хахад үлүүтэйхэн болобо. Энэ богонихон болзор соо бүхыдөө партийна органуудай хүдэлмэридэ ехэхэн хубилалтанууд болоо. Түбхын түрүүндэ партийна хүдэлмэриин үйлэдбэритэй холбоо барисаань бэхижэээ, тэрэ хадаа үйлэдбэридэ ехэхэн нүлөө үзүүлнэ, үйлэдбэри дээрэ, хүдөө ажахын алибаа продуктнуудые ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэлдэ коммунистнууд болон комсомолшуудай түрүү үүргэнь ургаа. Колхозно гү, али совхозно үйлэдбэриин шухала шухала hалбаринууд дээрэ хүдэлжэ байhан коммунистнууд болон комсомолшууд өөhэдөө үүсхэл оролдолго гаргажа, шэн габьяата хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулхаhаа гадна, олониитэ ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр ябуулна, тэдэниие үнэн сэхэ ажалаараа, дулэтэ үгөөрөө баатаршалгада зоригжуулна. Иимэ ершон байдалда ажалай амжалта түйлагдантүй яахаб!

Бодото байдал дээрэhээ хараад үзэхэдэ, колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин шухала hалбаринууд дээрэ коммунистнууд хэр зүбөөр хубаарилан табигданхайб, тэдэнэр түрүү үүргэеэ хэр зэргээр бэелүүлнэб, тиихэдээ юрэнхыдөө партийна хүдэлмэри үйлэдбэритэй хэр нягта холбоотой байнаб, үйлэдбэридэ ямар нүлөө үзүүлнэб— эдэ бүхы асуудалнуудhаа ажалай амжалта дулдыдана. Эдэ асуудалнуудай зүбөөр шиидхэгдэhэн ажахынуудта ажал хүдэлмэринь урагшатай ябана, али бүхы түсэб болон уялгануудынь амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ, үйлэдбэринь хүгжэлтын замаар урагшаа дабшана. Жэшээлэн хэлэхэдэ, Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 125 коммунистнуудтай. Эдэнэй 49-ниинь мал ажал дээрэ, 38-ниинь тариан ажал дээрэ хүдэлнэ: хонишод—28, hаалишад—9, мал адуулагшад—8, механизаторнууд—9 гэхэ зэргээр. Эдэ коммунистнууд ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандана, колхозойнгоо үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөхын түлөө үнэн зүрхэнhөө тэмсэнэ. Тус колхоз гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Эндэ колхозой партийна организациин үүргэнь ехэ.

Тэрэшэлэн Бэшүүрэй Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз алишье талаараа түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө ходо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг. Мүнөө hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур нилээд ехэ hү гүрэндөө худалдахаар зоригжонхой. Партийна организациин гол анхаралаа үйлэдбэридэ хандуулдаг, хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэдэг, олониитэ ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын, үзэл сурталай хүдэлмэри үргэнөөр, үрэ дүн ехэтэйгээр, үйлэдбэритэй холбоотойгоор ябуулдаг газарта амжалтын заабол түйлагдадаг байhаниинь энээн дээрэhээ элирнэ. Иигэжэ хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэдэг партийна организацинуудые тоолохо болоо hаа, манай республикын колхоз, совхозуудта нилээд олон бии.

Зүгөөр олохон колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэринь үшөө hула байhаар. Ехэхэн дутуу дунданууд тохёолдоно. Олохон партийна организацинуудай эгээл ехэ дутагдал юуб гэхэдэ, үйлэдбэритэй партийна хүдэлмэриин холбоонь hула, үйлэдбэридэ нүлөөнь тон бага байна.

Зарим колхоз, совхозуудта экономиконь мүртэйгөөр урагшаа хүгжэнэгүй, үйлэдбэринь ашаг олзо ехэтэй болоногүй, хэдэн жэлэй турша соо адууhа малайнь тоо толгойшье олошорногүй, ашаг шэмэньшье дээшэлнэгүй, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасаньшье эрид ехэ болоногүй. Малнуудынь үдэхын орондо, харин бүри үсөөржэ, хорожо байдаг, жэлhээ жэлдэ олоор гарзалжа байдаг ажахынууд бии. Үгы юрэдөө, мүнөө үедэ, интенсификациин замаар урагшаа хүгжэхэ гэhэн зорилгын хүрсаар табигдаад байhан сагта зарим ажахынуудта адууhа малайнь тоо толгойн үсөөржэ байхань ехэ гайхалтай. Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхоз 1963 ондо 3000 унеэдтэй байhан аад, харин 1964 ондо 2900 гарамгай унеэдтэй, Худэриин совхоз 20000 хонидтой байhан аад, 19000 хонидтой болоhон байха юм. Энэмнай ехэ таагүй ушар болоно бшуу.

Иимэ ушарнууд юун дээрэhээ тохёолдоноб гэхэдэ, зарим партийна организацинууд колхоз болон совхозойнгоо адууhа малай толгойе олошоруулхын тулада бодото хэмжээ абанагүй, эхэ малнуудай жэлhээ жэлдэ олоор hубайржа байхадань, тулнүүдэй олоор гарзалжа байхадань, энээндэ гүн анхаралаа хандуулнагүй, огто хэрэгсээнэшьегүй гэхээр. Жэшээнь, энэ жэлэй хэдэн hарын турша соо Зэдын Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз аяар 4550 гаран хонидоо үхүүлжэрхёо. Тиихэдэ Бэшүүрэй XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 70 гүүдhээнь 1964 ондо миил 8-ниинь унагалhан байха юм. Иимэ ушарнуудай тохёолдожо байхада тус ажахынуудай партийна организацинууд хаана байгааб, ямар хэмжээ абааб гэжэ асуумаар болоно. Партийна хүдэлмэрилэгшэ бүхэн хурса нюдэтэй, hонор шэхэтэй, үйлэдбэри дээрэ боложе байhан юумэнүүдые hайн мэдэхэ, хэрэгтэй болоhон сагтань шухала хэмжээ абаха зэргэтэй.

Үйлэдбэри хадаа партийна хүдэлмэриин хэр нүлөө ехэтэй байhанайнь гол шалгалта болоно. Партийна хүдэлмэриин үрэ дүнгые шэгнэхэ шэгнүүр бии гү? Бии даа. Үнеэхил мяха, hү, ноохо, ороохо тарья шэгнэдэг шэгнүүрнай мүн партийна хүдэлмэриин үрэ дүнгые шэгнэдэг байна бшуу. Хаана, ямар ажахыда хүдөө ажахын продуктнууд элбэг дэлбэгээр абтанаб, тэндэ партийна хүдэлмэриин үрэ дүн, тэрэнэй нүлөөнь ехэ байна бшуу. Партийна хүдэлмэрилэгшэ бүхэн энээниие ойлгохо ушартай. Шэнжэлээдшье үзэхэдэ, ажахынь амжалтатайгаар хүгжэжэ байhан колхоз болон совхозуудта партийна хүдэлмэри зүбөөр, hайнаар эмхидхэгдэhэн байдаг ха юм. Тиимэ ажахын парткомой үүргэнь ямаршье хэрэгтэ ехэ байдаг. Тэрэ хадаа үйлэдбэреэ зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэнь колхозой правленидэ гү, али совхозой дирекцидэ тон ехэ туhа хүргэнэ. Тиимэ байха ёhотойшье. Партийна организацинууд ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ туhалха үүргэтэй ха юм. Партиин табиhан ажахын зорилгонуудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байhанайнь түлөө партийна организацинууд хэзээ бүхэндэ харюусадагшье байгаа, харюусахашье байна.

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВ БАШКИРАЙ НИИСЛЭЛ ХОТО ЕРЭБЭ

УФА, августын 11. (ТАСС). Нүхэр Н. С. Хрущев энэ үглөөгүүр Уфа ерэбэ. Тэрээнтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. Н. Ефремов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Поляков Башкирай ниислэл хото ерэлсэ. Вокзалай дэргэдэхи талмай дээрэ Никита Сергеевичые городой хүн зон үнэн зүрхэнhөө амаршалаа.

Микрофоной урда ерээд, Н. С. Хрущев хани халуунаар угтаhанайнь түлөө баяр баясхалан хүргөөд, элүүр мэндэ ябаха, зол жаргалтайгаар ажаhууха, ажалдаа ехэ амжалтануудые түйлаха гэhэн юрөөл Башкирай ажалшадта дамжуулан хүргэхыень гуйhан байна.

Вокзалhаа автомашинань синтетическэ спирт гаргадаг завод тээшэ ошобо. Энэ завод хадаа Башкирай автономито республикын эгээн түрүүшын химическэ предприятинуудай нэгэн юм.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫЕ ШАМДАДХАЯ!

ҮБҺЭ САБШАЖА ДҮҮРГЭХЭНЬ

«Дружба» колхозой гэшүүд бүдүүн тэжээл бэлэдхэлгэдэ эмхитэй hайнаар хабаадалсана. Эндэ малшадhаа гадна, мүн гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, hурагшадшье үбhэ хуряалгада гаранхай. Энэ жэлдэ тус колхоз 28 мянган центнер нуга сабшалангай үбhэ, 6200 центнер таримал ногоо хуряаха, 4200 центнер силос дараха, 850 центнер модоной мүшэр бэлдэхэ түсэбтэй.

Үбhэшэдэй 27 звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Колхозой партком арба хоноод лэ мүрысөөнэй дүнгыень согсолон, түрүү звенодо дамжуулгын туг барюулна.

Хонишон Бато-Мунко Цыреторовэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид Сааhан гэжэ газарта байрланхай. Энэ звено 8 хүнhөө бүридэнэ. Тус звеногойхид дамжуулгын тугта хүртэнхэй. Үбhэшэд коммунист Гарма Цыдыпович Дашеев түрүүтэй Сэхир голой эрьедэхи шугы соо үбhэ сабшажа байна. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд Цыбик Цыренова, Шойжит Лубсанова, hурагшад Владимир Лубсанов, Олег Цыреторов гэгшэд халаанайнгаа даабари үлүүлнэ. Эдэнэр 80 гектар сабшаад, 300 гаран центнер үбhэ hүрилөөд, зуугаад центнер үбhэ hайн шанартайгаар хуряажа, бухаллаад байна. Үбhэнэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябана. Августын хорёодоор 1125 центнер хүргэхөөр хараалагдана.

Мүн лэ Тогмит Бальжанович Будаевай участок дээрэхи сабшалан жэгдэ hайнаар сабшагдаа. Эндэ бүлэг hурагшад ажаллана. Морин косилкаар Ендон Шагдуров 42 гектар сабшаа. Тэрэ үдэр бүри 4—4,5 гектар сабшадаг болонхой. Энэ габшагай үбгэжөөл залуушуулда ажалай жэшээ харуулна.

Баарын гүүртынхидэй үбhэ тэжээл бэлдэлгэдэнь туhалхаар шиидээд, hурагшад олоороо сабшалгада гараба. Энэ звенодо 7 hурагшад, тэрэ тоодо Петр, Сергей Бальжановтан, Даша Бадмаев, Даша-Доржи Батуев, Николай Цыремпилов, Мария Шагдурова, Роза Радиаева оролдосотойгоор, магтаалтайгаар ажаллана. Тэдэнэр үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлнэ.

Баарын талада, hаншагай бүүсэда хажуурай ханхинаан замханагүй. Звеногойхид даалгагдаhан сабшалангайнгаа үбhэ хуряахынгаа хажуугаар ойн соорхой, полиин заха дууhан сабшажа, тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө заабол үлүүлхые шармайн оролдоно.

Үбhэшэдэй ажал хүдэлмэри үдэр үнгэрхэ бүри эршэдэнэ. Гол ехэ сабшалангуудаа эдэнэр августын хахадаар хуряажа дүүргэхэнь.

С. ТАБДАЕВ.

Захаамин.

Мүнөө Яруунын совхозой дүрбэдэхи отделениин сабшалан дээрэ ажалай эршэ үдэрhөө үдэртэ шангадана. Сэл ногоон үбhэнэй hүринүүд хойно хойноhоо бодожол байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үбhэшэдэй бригадын бригадир А. Пашковский тоо бүридхэлшэ А. Кузнецовтой үдэр соо hүрилэгдэhэн үбhэ хэмжээд, тушаан абажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Габшагай шамдуу ажалай эршэ туhаар манай Хамниин XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалиин гүүртэнүүдэй малшад hү гүрэндэ худалдаха юhэн hарын түсэбые августын 10-да дүүргэбэ. Түсэбэй ёhоор 5020 центнер hү гүрэндөө тушааха байгаа hаа, тэрэнээ 5041 центнертэ хүргэhэн байна. 1963 оной энэ үедэ 3098 центнер hүн худалдагдаhан байгаа. Ниханэрэ hү худалдалга 62,7 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн болоно.

Мүнөө манай колхозой hаалишад, адуулагшад болон бусад малшад hү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө эршэмгэйгээр тэмсэжэ байhан үетэй.

Н. МИХЕЕВ,
Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Б. ОЧИРОВ,
колхозой парткомой секретарь.

АЛБА ХААГШАД—ҮБҺЭШЭД

Түрүүшэгээр хура бороотой байжа, Баргажан гол үерлөө hэн. Энэ ушарhаа колхоз, совхозууд тон шахардуу байдалда ороhон. Юуб гэхэдэ тарья хуряалга газаа орожо ерээ бшуу. Тиимэhээ партиин хүдөөгэй партком, үйлэдбэриин управлени болон аймгүйсэдком алба хаагшад, хүдэлмэришэдтэ хандажа, колхоз, совхозуудай тэжээл бэлэдхэлгэдэ туhалхые уряалhан байгаа.

Энэ уряа аймагай ажалшадай дунда халуунаар угтагдаа. Эгээн түрүүлэн аймгүйсэдкомой финансын таhагайхид hайн жэшээ харуулба. Эдэнэр 7 хүнhөө звено эмхидхэжэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Үрэжэл гэжэ газарта 6 үдэр хүдэлхэдөө 200 центнер үбhэ гараар сабшажа, hүрилhэн байха юм. Үбhэ сабшалга, хуряалга дээрэ нүхэд Шелковников, Скосырский, Жапаев, Глаголев гэгшэд шалгаржа, хамта 250 центнер hайхан үбhэ колхоздо бэлэдхэжэ үгэхэ гэhэн социалис уялгаяа үлүүлбэ.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ аймагай бусадшье эмхи зургаануудай, предприятинуудай ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадана.

С. ОЧИРОВ.

Баргажан.

РЕПОРТАЖ

НАРАН СЭСЭГЭЙ ШЭМЭТЭЙДЭ

УРДА ХАДЫН ой модо туласа хотогор, гүбээ болон нэмжыhэн тала. Трактhаа эхилээд, ойн заха хүрэтэр хоёр модо шахуу зайда үгсэhэн талын тарялан зуруд зуруудаар алаглана. Зүүн захадань наран сэсэг тарисданхай хаш, гонзогор ута участок шаралан зурына. Удаань нэгэ зуруд сайбалзан халюурна. Саада тээнь сэл ногоон поли.

Үсэгэлдэр эндэ бүхэли үдэртөө шахуу аадар бороо адхаржа үнжөө hэн. Харин энэ үглөөнэй наран баhан шангаар шаража эхилнэ. Тэрэ наада захада шаралжа байгааша участогай доодо таладань гусеничэ тракторaар зүдхүүлhэн силослэгдэхэ ногоо хуряадаг тохорюун хүзүүтэ табан комбайн хүрэжэ ерэнхэй, хойно хойноhоо hубаринхай байна. Үндэр болгоhон кузовтай автомашинанууд тэрээн худар баhал hубарилдан гүйлгэлдэжэ ошоно. Уданшьегүй тракторнууд бад-бад байса хара утаа өөдэнь шэдэнэ. Тиигэhэнэй hүүлээр түрүүшын агрегат урагшаа ябаадхина. Тэрэнэй hүүлээр бусадынь.

Сабшагдажа эхилhэн полиин зүүн тээхэнэ, зайлса дээрэ хүхэ утаан бааяжа, галай хажуугаар хоёр хүн юушье хэнэб, зүгөөргүй ёдогонолдоно. Агрегадуудшье урагшаа, хада тээшэ шамдуухан үгсэhөөр.

Агрегадуудай урагшаа дабшаhаар хорёод, гушаад минута болоод байхада, кузов соогоо халима дүүрэн ногоо тээhэн түрүүшын машина поли дээрэhээ буужа ябахань харагдана. Удангүй хоёрдохинь, гурбаданхинь... Силослэгдэхээр хэршэгдэhэн наран сэсэг, шэмэ шүүhэтэ набша намаан болон эшэ тээhэн автомашинанууд фермын хажуудахи траншей тээшэ хойно хойноhоо hубарижа эхилнэ. Ажалай халууч амисхалай хүсэд шиидэжэ, өхи орожо байhан газарта хүрэжэ ерэбэб. Морьёо тэргэhээнь мулталжа табижархиhан нэгэ үбгэн эдир залуухан хүбүүн хоёр силос дарагшадые эдеэлүүлхын тула томо тогоон соо халитар шүлэ, хоёр ведро соо сайн үhа табинхай, галаа шангадхажа, hахы hалаг байнад.

— Капустин, Михаил Нилович гээшэб. Эдэ зониие хооллуулхая эдеэ шанажа, тэбдэжэ байнаб,—гэнэ.

— Зай эдэмнай хэд юуд эндэ ажаллажа байна гээшэб? Бүгэдэнэйнь нэрэ, обогые мэдэхэ ёhотойт, хэлэжэ үгыт.

— Гайхалтай бэд даа. Тэрэ эгээл түрүүлжэ ябаашань комбайнер Михаил Васильевич Зимерев, үнинэй тракторист. Хайшаашье тэгшэ, ехэл бэрхэ хүн даа. Жэл бүхэндэ мянга гаран гектар газар хахалhан лэ байдаг. Трактористнь залуухан хүбүүн даа. Михаил Капустин. Хажуудаа абаад, тэрэниие hургажа ябана ха юм. Эдэ хоёрнинин тогтон торонгүй ажаллаха байха. Хараhаар лэ байтартнай бэшэ, нүхэдөө хойноhоонь хүсэжэ ерэхэ. Лаб хүсэхэ даа,—гэжэ повар үбгэн үнэхөөрөөшье, бусадhаа холо урда таhаран ябаhан тэрэ хоёр механизаторнуудые магтаа бэлэй.

Михаил Нилович отделениингэ механизаторнуудтай ходо сугтаа ябадаг, эдеэень шанадаг хүн hэн тулададаа эндэ хүдэлжэ байhан трактористнуудай, комбайнернуудай нэрэ, алдар болон обогынь хуу мэдэхэ байшоо. «Харин эдээхэн шофернуудайнь заримые танинагүйб. Эдэнии Улаан-Үдэhөө, Хяагтаhаа ерэhэн хүбүүд хаш» гэжэ бусалжа байhын шүлэеэ дундалха забhартаа тэрэ зугаална.

Агрегадуудаа ажалдань шиидхүүлжэ оруулхаяа ерэhэн отделениин эрхилэгшэ Жадамба Бадмацыренович Банеев бригадир Радна Ранжуров хоёр шанга шангаар хөөрэлдэhөөр мүн лэ ерэнэд.

— Силослэгдэхээр таригдаhан 163 гектар наран сэсэгтэйбди. Тэрэнэйнгээ 98 гектарынь хадажа, 700 гаран тонно силос дараад байнабди. hаадгүй ябаа hаа, жагсаахагүйбди. Яараашьегүйдөө аргамнайгүй. Үшөө 248 гектар кукуруза хүлеэжэ hууна. Ургасаньшье эhала hайн. Наран сэсэгэе дууhан сасуу кукурузаяа сабшажа орохомнай. Тэрэнээ хүлеэжэрхихэ болоо hаа, гай болохо гээшэ. Ямар талаан боложе мүнөөдэр совхознай машина олоор үгэжэрхибэ гээшэб. Нүхэн дээрээ яагаа бэрхэ хоёр трактор табяа hэмбиибди,—гэжэ ажал хүдэлмэриинhөө урагшатайгаар ябажа байhандань урмашаhан эрхилэгшэ бригадиртаа хандана.

«Нүхэн дээрэ машинанууд яагаа үни байхадал гэнэб даа, тэндэ ошое» гэлдээд, отделениин эрхилэгшэ, бригадир хоёр хатаршаа моридой шадал мэдүүлэн, тоосон тээшэ табилуулшана.

ХҮДЭРИ-СОМОНОЙ баруун захада түбхинэhэн hүнэй фермэ. Тэрээнтэй зэргэлhэн нилээд уташье, гүнзэгышье нүхэн уруу хоёр тээhээнь ногоо тээhэн машинанууд таhалгаряагүй ороод лэ гаража байха юм. «ДТ-54» гэжэ хоёр трактор автомашина дээрэхи ногоо татажа унагааhан дары, hөөргэ урагшаа ябажа байгаад, ногоо нягтаруулан дарана.

Трактор, машинануудай hаадгүй хүдэлхэдэ ажал хүдэлмэриинь эмхи, эршэнь өөрсэ ондоо. Эндэ ажаллажа байhан хүдэлмэриинэдшье урматай.

Энэ габшагай сохидолтой ажал дээрэхи нэгэ бишыхан үзэгдэл Хүдэриин совхозой 1-дэхи отделени дээрэ болоhон хэрэг. Тус совхозой ганса энэ нютагта бэшэ, харин бусад бүхы отделенинууд дээгүүрнь үбhэ хуряалгын шанга хүдэлмэриин хажуугаар силос дарялга үдэрhөө үдэртэ ургэдэжэ байна. Эндэхид силос ехээр даража абаха зорилготой, арга боломжоншье ехэ. Хүдэриинхид мүнөө жэлдэ 1200 гектар кукуруза, мүн 700 гектар бусад ургамалнуудые сабшажа, хэршэжэ, хамтадаа 17 мянган тонно ашаг шэмээр ехэ тэжээл шинтынгээ адууhа малда бэлэдхэхээр шиидэнхэй. Хэлэhэндээ хүрэхөөр хүдэлшэньшье байнал даа, эндэхи үргэн олон ажалшад.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корр.

Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ КОМИССИДА

Колхозуудай гэшүүдтэ пенси ба тэдхэмжэ үгэхэ тухай Хуулиин абтаhантай дашарамдуулан, колхозниигуудай социальна хангалгын централизованно союзна жасада колхозуудай олзо доходhоо оруулагдаха түлбэриин гурим ба хэмжээн тушаа дурадхалнуудые зохёон табиха тухай

Энэ жэлэй августын 10-да депутат Г. И. Воробьевой түрүүлэлгэ доро СССР-эй Верховно Соведэй IV сесси дээрэ байгуулагдаhан комиссиин заседани Кремль соо болобо. Энэ комисси колхозуудай гэшүүдтэ пенси ба тэдхэмжэ үгэхэ тухай Хуулиин абтаhантай дашарамдуулагдан, колхозниигуудай социальна хангалгын централизованно союзна жасада колхозуудай олзо доходhоо оруулагдаха түлбэриин гурим ба хэмжээн тушаа дурадхалнуудые зохёон табихын тулада байгуулагдаhан юм.

СССР-эй Верховно Соведэй комисси колхозниигуудай социальна хангалгын централизованно союзна жасада колхозуудай олзо доходhоо ямар гуримаар мүнгэн оруулагдаха ёhотойб гэhэн асуудал хаража үзөөд, 1964, 1965 онуудта оруулагдаха эдэ мүнгэнүүдэй хэмжээн тухай дурадхалнуудые зохёон табяа, тэрэшэлэн колхозуудай гэшүүдтэ пенси ба тэдхэмжэ үгэхэ тухай Хуулиие бэелүүлгэтэй холбоотой бусад зарим асуудалнуудые хаража үзөө. Эдэ асуудалнуудаар абаhан дурадхалнуудаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха гэжэ комиссии шиидхээ.

Комиссиин хүдэлмэридэ Союзай Соведэй түрүүлэгшэ И. В. Спиридонов, Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ Я. В. Пейве, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй, союзна республиканууудай хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон зургаануудай, ВЦСПС-эй хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадалсаhан байна.

ҮЙЛЭДБЭРЕЭ ТУСХАЙ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ БОЛГОХЫН ТУЛА ЭКОНОМИКО ҺАЙН МЭДЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

1964 оной августын 10-да Татарай АССР-эй „Авангард“ колхозой ба Альметьевскэ үйлэдбэриин управлениин хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй

нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэhэн хөөрэлдөөн

Татарта ерээд байhан КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев августын 10-да Альметьевскэ үйлэдбэриин управлениин «Авангард» колхоздо хүрөө. Нэгэ үдэрэй турша соо Татарай республикын полинууд дээгүүр 200 гаран километр ябаhан байна.

— Татарта түрүүшынхеэ ерээб. Ехэл hайхан хизаар нютаг байна,—гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ. —Энэ республика Курскэ областиин түhөөтэй. Үрэжэлтэ тала дайдадань ябад гээд лэ нарихан зуруд ой модод урганхай. Хүдөө тосхонуудынь ногоон саад сэсэрлигүүдээр бүрхөөгдэнэ. Курскэ областиинхидал адли тарялан — хара тарьян, шэниисэ, горох, саахарай свёкло, хартаабха ургана. Полинь ехэнхидээ оролдосотой hайнаар элдүүрилэгдэдэг байна. Олохон колхозуудай гэшүүд элбэг баян ургаса хуряана. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй намда хөөрэhэнэй ёhоор, горохой нэлэнхы ехэ тарилгын гектар бүриhөө 17—20 центнер ургаса абтана.

Гэхэ зуура минеральна үтэгжүүлгын дутамаг дээрэhээ эндэхи газарай баялигууд үшөөл хүсэд ашаглагданагүй гэжэ Никита Сергеевич хэлэбэ. Ойрын хоёр—гурбан жэлэй үеэр Татарташье, Башкирташье, мүн бусад районуудта үтэгжүүлгэ үгэдэг болохо байхабди. Тиихэдэ эдэнэр ургасаяа хоёр дахин, магад гурба дахин дээшэлүүлхэ аргатай болохо.

Нүхэр Н. С. Хрущев колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Каримуллинтай, үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Хохловтой хамта «Авангард» колхозой полинууд дээгүүр ябажа, шэниисын, просой, кукурузын, саахарай свёклын, горохой, мүн бусад ургамалнуудай тарилгые хараhан, колхозниигуудай ажалай үрэ дүнгые үндэрөөр сэгнэhэн байна.

Кукурузамнай гектарай 400 центнер хүрэтэр ногоон эшэ набша, просо —20 центнер, магад заримандаа бүришье ехые, саахарай свёкло—270-280 центнер, хартаабха—150-160 центнер ургаса үгэдэг гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хөөрэбэ.

— Энэ хадаа танай эндэхеэр hайн ургаса гээшэ. Тиихэ тиитэрээ энэтнай минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүйгөөр абтаа бшуу. Танай колхоз гектар бүриин 5—6 центнер минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ аргатай болоходоо, наг шэбхэ бүри ехээр гаргажа тараадаг болоходоо, Татарай газар дээрэhээ гектар бүриин 30-40 центнер ороохо тарья, 200-250 центнер хартаабха, 300-350 центнер саахарай свёкло абаха байха. Танайхидал адлишуу арга боломжотой аад, үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэдэг, эрхим сортын үрэhэнүүдээр тарилга хэдэг түрүү колхоз, совхозуудай мүнөө түйлаад байhан үрэ дүнгүүдые тандэ нэрлэн дурдабаб.

Полинууд дээгүүр ябажа хараhанай hүүлээр, хүдөө ажахын үйлэдбэрие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, республикын арга боломжые эрхим hайнаар ашаглаха асуудалнуудаар колхозой, үйлэдбэриин управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэй, мүн тэндэ байлсаhан Татарай АССР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө.

Н. С. Хрущев. Танhаа хэдэн асуудал hурахые хүсэнэб, эдээндэмни сэхэ рүүнь, залан харюусахые гуйнаб. Ороной бусад нютагуудта—Поволжидо, Дондо, Кубаньда ба Хойто Осетидэ эдэл асуудалнуудаар хөөрэлдэhэн байгааб. Тэндэ болоhон хөөрэлдөөнэй удха тухай хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ мэдэhэн байхат. Харин мүнөө танай дүй дүршэлтэй танилсаха, хүдөө ажахын хэдэн миллион хүдэлмэрилэгшэдэй hонирходог асуудалнуудаар hанал бодолыетнай шагнаха арга боломжотой болобоб. Сэбэр паарта хэгдэhэн тарилгаhаа хэды шэнээн ургаса абадаг тухайдаа, ээлэгдэhэн паар гэхэ гү, али намар хахалhан газарhаа хоёр жэлэй турша соо хамта дээрэнь колхозойнгоо хэды шэнээн ургаса абаhан тухай намда хэлэжэ үгыт. Бусад зононуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдhөө иимэ асуудал hураhан байхаб, харин мүнөө танай колхозой, Татарай республикада хабаатай зонын талаар харюу дуулахые хүсэхэ байнаб.

Энэ асуудалда харюусахадаа, экономическа үрэ дүнгүүдые, имагтал экономическа үрэ дүнгүүдые хүтэлбэри болгохо хэрэгтэй. Ээлэгдэhэн паарhаа абтаhан хоёр ургасын хамта дээрээ сэбэр паарта таригдаhан нэгэ ургасаhаа ехэ продукци үгэдэг байгаа hаань, ээлэгдэhэн паарта, намар хахалагдаhан газарта тарилга хэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ сэбэр паарай нимэл бүлэю hайн шанартай байгаа hаань, сэбэр паар хэрэглэхэ шухала болоно.

Г. Х. Каримуллин (колхозой түрүүлэгшэ). Манай колхозой hүүлэй жэлнүүдэй ажал хэрэгые харуулха тодорхой тоо мэдээнүүдые дурдахыемни зүбшөөгыт. 1959—1961 онуудта сэбэр паарта хэгдэhэн тарилгаhаа дундa жэшээгээр 13 центнер ороохо тарьян абтаhан байгаа. 1961 онhоо хойшо ээлэгдэhэн паарта намарай ургамалнуудые таридаг, хабарайхиие—намарай паарта таридаг болоhон байнабди. 1961—1963 онуудта паар hэлгэдэг ургамал болгон горох тарижа, гектар бүриhөөнь дунда жэшээгээр 14,2 центнер ургаса абаабди. Горох хуряажа абаhанай hүүлээр газарайнгаа хүрьhэ элдүүрилэн, намарай ургамалнуудые таридаг байгаабди. Ээлэгдэhэн паарта таригдаhан намарай ургамалнуудhаа гектар бүриин 11,2 центнер ургаса абтаа.

Н. С. Хрущев. Энэ ушарта хоёр жэлэй турша соо дунда жэшээгээр гектар бүриин хэды шэнээн ороохо тарья абаабта?

Г. Х. Каримуллин. Хоёр ургасын хүгасаа соо колховнай гектар бүриин 25,1 центнер ургаса абаhан (ээлэгдэhэн паар дээрэhээ 11,2 центнер горох, энээниие хуряаhанай hүүлээр хэhэн тарилгаhаа 11,2 центнер хара тарья хуряажа абаhан) байна. Манай эндэхи паар гектар бүриhөө 13 центнер ороохо тарья үгөө. Тиимэ болохолоороо, сэбэр ба ээлэгдэhэн паарта хэгдэhэн тарилгаhаа абтааша продукциин тооe жэшээхэ болоо hаа, ээлэгдэhэн паар бүлэю ашаг үрэтэй байна. Гектар бүриин 12,4 центнер нэмэлтэ ороохо тарья үгөө.

Сэбэр паар хэрэглэхэеэ болиhон сагhаамнай хойшо колхозой ороохо тарья ургуулан абалгань нилээд нэмээ гэжэ хэлэхые хүсэхэ байнаб. Мүнөө үедэ намарай бүхы тарилгымнай 73 процентнь ээлэгдэhэн паар дээрэ горох хуряаhанай hүүлээр хэгдэнэ. Тэжээлэй единицын талаар абажа, сэбэр ба ээлэгдэhэн паарай ашаг үрые гаргаад туршаабди. Иимэ тоонууд гараhан байна. Сэбэр паарта таригдаhан ороохото ургамалнууд гектар бүриин 18,5 центнер тэжээлэй единицэ үгэхэдэнь, харин ээлэгдэhэн паарта таригдаhан ороохото ургамалнууд (горох хара тарьян хоёр) гектар бүриин 35,8 центнер тэжээлэй единицэ үгөө.

(Ургэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХӨӨГЭЛДӨӨНЭЙ ТҮГЭСХЭЛ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Сэбэр паарһаа абтаһан продукциин гаргашань эзэлэгдэһэн паарай продукциинхиһаа һураггүй бага байдаг гэжэ зарим нүхэдэй хэлэхые дуулагшаб. Манай колхозой мэргэжэлтэд энээниинь үйлэдбэриингөө бодото байдалда шалгаад үзөө. Илгаань дапшье ехэ бэшэ байшоо, нагаанье хадаа эзэлэгдэһэн паарһаа абтаһан эгээн бага хэмжээтэй нэмэлтэ продукцаар харюулагдана.

Сэбэр паар дээрэһээ 13 центнер ургасын абтаһан хара таряанай гектар бүриие элдүүрилгын сэхэ гаргашань 11 түхэриг 28 мүнгэн болоо. Горох (ургасань 14,2 центнер), хара таряа (ургасань 11,2 центнер) элдүүрилгын сэхэ гаргашань 17 түхэриг 47 мүнгэн болоһон байхал юм. Абаһаар харахада, горитойшог илгаатай—сэбэр паар 6 түхэриг 19 мүнгөөр үлүү ашагтай шэнги байха. Теэд минии дээрэ хэлэһэнэй ёһоор, эзэлэгдэһэн паар дээрэһээ 12,4 центнер горохой нэмэлтэ ургаса абаһан байнабди. Манай зонодо центнер горохой худалдагдаха сэн 21 түхэриг юм. Тиимэһээ гаргашын илгаае хахад центнер горох харюулха болоно.

Н. С. Хрущев. Һонирхолтой тоосоо гаргаһан байнат. Энэтнай ороной бусад районуудтахи колхозуудай түрүүлэгшэнэр болон мэргэжэлтэдэй намда нэрлэһэн тоонуудтай гол түлэб тудалдана. Экономическа ашаг үрыень тооложо гаргадаг танай онол арга баһал анхарал хандуулмаар байна. Продукциин единицэ бүхэндэ гаргагдаһан хүсэнэй хэмжээе тооложо гаргаха, ехэ продукци үгэдэг, ажалай гаргаша һайнаар харюулдаг ёһо гуримые хэрэглэхэ шухала. Гэхэ зуура манай зарим мэргэжэлтэдшье сэбэр ба эзэлэгдэһэн паарнуудай ашаг үрые сэгнэлгэдэ буруугаар хандадаг байһаниинь гэмнэлтэй. Сэбэр паар дээрэһээ абтаһан нэгэ ургасые эзэлэгдэһэн паар дээрэһээ абтаһан баһал нэгэ ургасатай жэшэдэг байна. Теэд һайнаар элдүүрилэгдэһэн сэбэр паар дээрэһээ ходол ехэ ургаса абтаха байһаниинь элитэ. Хэрбээ сэбэр паар дээрэһээ абтаһан нэгэ ургасые эзэлэгдэһэн паар гү, али намарай паар дээрэһээ абтаһан хоёр ургасатай жэшэбэл, танай тодорхойлһоной ёһоор, ондоо үрэ дүн гараха болоно. Энэ ушарта танай колхозой эрхэ байдалда эзэлэгдэһэн паар үлүү һайн үрэ дүн үгэнэ. Тиимэ паар гектар бүриин 12,4 центнер нэмэлтэ орооһо таряа үгэнэ.

Ф. Табеев (КПСС-эй Татарска обкомой нэгэдэхи секретарь). Манай республикын колхоз, совхозууд олонхидоо сэбэр паар хэрэглэхээ болинхой. 1960 ондо республика доторхи сэбэр паарай талмай 651 мянган гектар гэхэ гү, али хахалагдадаг газарай 16,7 процент байһан. Харин горох миил 73 мянган гектар талмайе эзэлдэг һэн. 1963 ондо сэбэр паар оройдоо 32 мянган гектар гэхэ гү, али хахалагдадаг газарай 0,8 процентые эзэлдэг болоһон, харин горох 650 мянган гектар эзэлэгдэһэн паарта гэхэ гү, али хахалагдадаг газарай 16,5 процентдэ таригдаһан байгаа. Тиимэһээ горох сэбэр паарые барандань шахуу түриһэн байха юм.

Н. С. Хрущев. Энэтнай намда шэнэ асуудал бэшэ. Эзэлэгдэһэн паарта таригдадаг горохой ашаг үрэ ехэтэй байһые түрүү колхозууд үни тодоруулаахай. Чувашай эрхэ байдалда эзэлэгдэһэн паар үлүү һайн байна гэжэ арбаад жэлэй урда тээ С. К. Коротковой хэлэһые һананаб. Тэрэнэй колхоз гектар бүриһөө 15—20 центнер горох гэхэ гү, эртын 15 тонно хартаабха абадаг, харин ургаса хуряаһанай һүүлээр намарай ургамалнуудые тарижа, гектар бүриһөөнь 20-ёод центнер ороохо таряа абадаг байгаа. Энээниие танай республикын үнэтэ дүй дүршэлынье гэршэлнэ.

Г. Х. Каримуллин. Никита Сергеевич, Та манай колхозой горохой полинуудай нэгые һаяхан харабат. Тэрээнэй һаяхан сохижо эхилээбди. Түрүүшын гектарнуудынь 18-аад центнер ургаса үгэнэ. Горохой һүүлээр таригдаһан хара таряан гектар бүриин 12—13 центнерһээ доошо бэшэ ургаса үгэхэ байха гэжэ һананаб. Горох—намарай тарилга хэхын урда ургуулагдадаг ёһоор лэ һайн ургамал гээнэ.

Н. С. Хрущев. Хартаабха тухай таанадтай хөөрэлдэхые хүсэхэ байнаб. Танай колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ хартаабхын ямар ургаса абанаб?

Г. Х. Каримуллин. Хартаабхын гектар бүриһөө 100—120 центнер ургаса абадагбди. Эгээн һайн жэлнүүдтэ бүриинье дээшэ ургаса абтадаг.

Н. С. Хрущев. Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүйгөөр иимэ ургаса абана гүт?

Г. Х. Каримуллин. Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүй шахуу. Зүгөөр наг шэбхэ заабол тараадагбди.

Н. С. Хрущев. «Шахуу» гэдэгтнай юуб?

Г. Х. Каримуллин. 1963 ондо колхоздомнай 100 тонно гэхэ гү, али хахалагдадаг газарай гектар бүриин 16 килограмм тухай минеральна үтэгжүүлгэ үгтэһэн юм. Теэд манайда 90 гаран гектар саахарай свёкло, мүн бусадынье техническэ ургамалнууд таригдаһан байгаа. Эдэниие үтэгжүүлгэгүйгөөр ургуулжа шадагдахагүй. Тиимэһээ үнэндөө орооһото ургамалнуудтамнай минеральна үтэгжүүлгэ оройдоо үлөөгүй болоно.

Н. С. Хрущев. Саахарай свёкло тариха газартаа хэды шэнээн минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглээбта?

Г. Х. Каримуллин. Гектар бүриин нэгэ хахад центнер.

Н. С. Хрущев. Тон бага байна даа. Гүрэмнай саахарай свёкло тариха газарай гектар бүридэ саахарай заводуудаар дамжуулан, 10 центнер минеральна үтэгжүүлгэ табидаг юм. Свёкло тариха газартаа эды шэнээн үтэгжүүлгэ тарааха гээшэ колхоз, совхоз бүхэндэ хуулита уялга болохо ёһотой.

Г. Х. Каримуллин. Манайда саахар болгогдохо свёкло таригдадаггүй. Тэрээниие тэжээл болгохын тула мүнөөдөө таринабди. Иимэ свёклодо үтэгжүүлгэ хараалагданагүй. Тэжээл болохо саахарай свёкло тариха газарта фабрична свёклодо хараалагдадаг хэмжээтэй үтэгжүүлгэ үгтэхэ зэргэтэй гэжэ би тоолоноб.

Н. С. Хрущев. Танай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, саахар болгогдохо свёкло Татарта ургуулжа шадагдаха байна. Тиимэһээ саахарай промышленностиие хүгжөөжэ болохо гээшэ. Саахарай свёкло—колхоз, совхозуудта олзо доход оруулдаг ургамал. Тэрээнһээ гадна, жом хэрэглэн мал шахаха хүдэлмэри саахарай заводуудта эмхидхэжэ болохо байна. Тиимэһээ хоёр янзын ашаг үрэ гарана. Саахарай свёкло саахар үгэдэг, мүн мяха абаха тэжээл болодог шуу. Свёклые һайн хүрьһэндэ тарижа, минеральна үтэгжүүлгээр хангажа болохо байһаниинь элитэ. Саахарай свёкло тариха газарта тараагдаһан минеральна үтэгжүүлгын центнер бүхэн тон ехэ ашаг үрэ үгэдэг.

Ф. А. Хохлов (үйлэдбэриин управлениин начальник). Манай колхозууд саахарай свёклын ашаг туһатайе ойлгоод, тарилгынгаа талмайе тон дуратайгаар ургэдхэжэ байнхай.

Н. С. Хрущев. Хартаабха ургуулжа абалгатай холбоотой хэдэн асуудалнуудые Татарай республикын хүтэлбэрилэгшэдэй урда, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда табихые хүсэхэ байнаб. Татарта хартаабха ехэ һайнаар ургадаг юм гэжэ таанад хэлэнэт. Нээрээшье тиимэ байна. Зарим колхозууд уһанай газарһаа гектар бүриин 30—40 тонно хартаабха абадаг жэшээнүүдые намда нэрлээ һэн. Хартаабха тарихада таарамжатай хэды шэнээн газар танайда бии гэжэ анхаралтайгаар тоолон тодорхойлоод, эрдэмтэдтэй зүбшөөд үзэгты, тиигээд танай нютагуудта таригдадаг хартаабхада минеральна үтэгжүүлгын ямараар нүлөөлхэ байһые мэдэгты. Танай республикада таригдадаг хартаабха минеральна үтэгжүүлгын гаргашые хүсэд харюулха байха гэжэ һананаб.

Худалдагдаха хартаабхын абтаха бүхы талмайда хүрэхөөр хэмжээтэй минеральна үтэгжүүлгэ танда үгэхэл байхабди. Теэд аныень хүсэд харюулха байгаа һаатнай, тиимэ үтэгжүүлгэ үгтэхэ болоно гэжэ хэлэхэ байнаб. Үтэгжүүлгэ абаад, тэрээниие хэрэглэһэнэй үндэһөөр, хэды шэнээн хэмжээтэй худалдагдаха хартаабха тушаахабди гэһэн найдуулга үгэхэ болонот.

Энэ хөөрэлдөөе би юундэ үүдхээбиб? Бидэнэр нүхэр Табеевтэй уридшалан хөөрэлдөөбди, мүнөө би энэ һанамжые таанартаашье хэлэбэ гээшэб. Хартаабха ургуулха һайн эрхэ байдалтай Татарай болон бусад зарим областьнууд, республиканудые зүүн районуудые хангахаар хартаабха ехээр ургуулдаг газар болохо тухай бодожо үзэхэ ёһотойбди. Танай республикые зүүн районуудтай үнэ сэн багатай уһан зам холбоно. Волго мүрэнөөр хартаабхые Волгоград абаашажа болохо юм. Таанар Ростов-на-Дону, Азербайджан болон Узбекистанииешье хангахаар хартаабха ургуулжа шадаха байнат. Мүн Татарай колхоз, совхозууд зүүн районуудта зорюулан, оройн капусташье ургуулжа шадаха байгаа ёһотой. Зүүн районуудаар минии ябахада, уһалууриин газар дээрэһээ оройн капустые гектарай 200 центнер абадаг тухайгаа колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнууд хөөрэжэ үгөө һэн. Танай республикада уһалагдадаг газар дээрэ капуста 600—700 центнер ургаса үгэжэ шадаха. Капустын талаар абажа хараха болоо һаа, танай нэгэ гектар газар зүүн районуудай 3 гектартай сасуулмаар. Хэрбээ таанар зүүн зүгэй зарим промышленна центрнүүдтэ хүсэд хүрэхөөр хартаабха, капуста үгөө һаатнай, тэндэ ондоо үнэтэ ургамалнуудые ургуулхын тулада уһалагдадаг газарые таһалжа үгэхэдэ болохо байгаа.

Мүн зүүн районууд танай городуудта эртын овощ, зүүн зүгтэ ургадаг бусад ургамалнуудые эльгээжэ шадаха һэн.

Жэшээ болгон би хартаабхые болон оройн капустые нэрлэнэб. Танай эрхэ байдалда зүүн зүгэй промышленна центрнүүдые хангахаар орой таригдадаг бусад овощ ургуулжа боломоор байжа болохо, бодожо үзэгты. Танайда морхооб, эдеэнэй свёкло зүүн тээ ургуулһанһаа һураггүй хямда байжа болохо, тиимэ байгаа һаань, морхооб, эдеэнэй свёкло худалдахаар ургуулха хэрэгые эмхидхэжэ, зүүн районуудта абаашажа болохо байна.

Минии һанахада, танай эндэ бүхы капустые уһалжа болохоор гээшэ ха. Мүнөө таанар тэрээниие уһалангүйгөөр ургуулдаг байнат. Рассадын гарахын тула 1—2 дахин уһалаад лэ, саашадаа хура бороохоо дулдыдадаг байна. Урдань таряашан иигэжэ ургуулдаг һэн. Теэд тэрэ газар уһалхын тула шухала хэрэгтэй хэрэгсэлгүй, арга боломжогүй байһан ааб даа. Тиимэһээ тэрэ байгаалиин үгэһэн лэ юумые абадаг бэлэй. Колхоз, совхозуудта тад ондоо байдал ха юм. Тэдэнэр тон ехэ материальна арга боломжотой. Танайда электрын эшэ хүсэн бии. Манай заводууд уһалуури хэхын тулада бүлүүр болон бусад түхеэрэлгэнүүдые гаргадаг. Хэрбээ тарилгые уһанай хажууда дүтэхэнэ хээд, тэрэ уһые поли дээрэ гаргаа һаа, гектарай 200 центнер капустын орондо 600—700 центнер абаха гэхэ гү, али ургасаяа 3 дахин нэмээхэ арга олдоно гээшэ. Эдэ бүгэдые таанар бодожо үзэгты. Колхоз, совхоз бүхэн уһалууриин овощ эрхилэлгэдэ дары орожо шадахагүй байжа магад, тиигэбэшье энээндэ нэтэрүүгээр бэлэдхэхэ шухала.

Би танда иимэ зүбшэл үгэхэ хүсэлэнтэйб: арга боломжын байһан газарта хартаабха уһалха хэрэгтэй, тиигээ һаа, баян ургасые хүлеэжэ болоно. Колхоз, совхозуудта наг шэбхэ бии. Танайда торф байжа магадгүй. Тиимэһээ наг шэбхын-торфын компостнуудые бэлэдхэхэ арга байна. Таанар минеральна үтэгжүүлгэ абахат. Иимэ эрхэ байдалда уһалагдадаг газар дээрэһээ гектарай 300—350 центнер хартаабха абажа болоно, абахашье хэрэгтэй.

Г. Х. Каримуллин. Уһалагдадаг газар дээрэ хартаабха ургуулха арга боломжо манайда бии.

Н. С. Хрущев. Үшөө нэгэ асуудалаар өөрынгөө һанамжые таанадта хөөрэхэмни. Хартаабха болон овощ ургуулгые наймаанда гаргаха, худалдаха хэрэгтэй али нэгэн аргаар холбохо тухай бидэнэр ЦК-гай Президиумдэ һаналаа андалдаа һэмди. Мүн лэ энэ асуудалаар хартаабха болон овощ ургуулдаг ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй би зүбшэлдөө һэм. Овощ болон хартаабха ургуулдаг хүн городто оножо, эдэ продуктнуудые худалдадаг наймаашан болохо ёһотой. Иимээр лэ хэрэгые эмхидхэхэ гээшэ ха. Худалдаанда гэжэ ехэ овощ болон хартаабха таридаг колхоз, совхозууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тэдэнэр городуудта өөһэдын магазинуудтай, наймаашадтай байха болоно. Ажахы поли дээрэһээ гү, али складһаа сэхэ магазинда овощ асаржа үгэдэг байха юм. Тиихэдээ колхозууд гүрэнэй тогтооһон сэнгээр лэ овощ болон хартаабхые худалдаха юм. Али нэгэн эгээн дээдэ сэн тогтоогоод, энэ сэнгһээ дээгүүр худалдажа болохогүй, харин доогуур—танай дуран гэжэ хэлэхэ ёһотой гээшэ ха.

Хэрэгые иимээр эмхидхэһэнэй һайн талань юуб? Мүнөө үедэ манайда овощой талаар эрилтэнүүдые хэншье согсолногүй. Тиимэһээ иимэ юумэ хаража болоно: колхоз гү, али совхоз тогтоогдоһон хэлсээнэй ёһоор өөрынгөө овощ магазинда асарна. Харин тиихэдэнь магазиндань иигэжэ тэрээндэ харюусана: таанар табан тонно капуста асараалта, теэд бидэндэ оройдоол тонно хэрэгтэйл. Тиимэһээ ажахы үлөөшэ продукцияа худалдажа шаданагүй, тэрэнь гэмтэнэ. Хэрбээ колхоз гү, али совхоз овощ өөрөө худалдадаг болоо һаа, хүн зоной эрилтые шэнжэлхэ байна. Колхозой түрүүлэгшэ нэн түрүүн ямар овощто худалдан абагшад ехэ эрилтэ табинаб гэжэ магазинһаа мэдээд, тиимэ овощ асарха байха. Тиимэ болоо гээшэ һаань, ажахы муу шанартай овощ магазинда асархагүй. Муу овощ хүн абахагүй, тиимэһээ ажахы гарзатаха гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэ ойлгохо байна.

Овощ худалдалгые иимээр эмхидхэбэл, овощ ургуулдаг томо ажахынуудта овощ болбосоруулха предприяти хэрэгтэй болоно. Жэшээнь, капуста, помидор, үгэрсэ бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Овощ дабһалхын, бэлэдхэхын тула колхоз, совхозууд өөһэдын складтай байха болоно.

Городуудта дүтэ байһан, тиигээд һайн шанартай овощ хүн зондо түргөөр асаржа шадаха колхоз, совхозууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энэ хадаа колхоз, совхоздошье аша туһатай, мүн худалдан абагшадташье аятай гэжэ бодоноб. Нүхэдүүд, энээн тухай бодожо үзэгты. Дурадхалнуудаа зохёогоод оруулагты. Тэрэшэлэн хонжоо наймаанай болохогүйн тула үнэ сэн тухай бодожо үзэхэ шухала. Һайн шанартай аад, урданайхиһаа үнэгүй овощ абанаб гэжэ худалдан абагшын мэдэхэнь шухала байна. Зарим ушарта колхоз, совхозуудай магазинуудта үнэ сэн зарим тэдыгээр доошоо байха болоно. Юуб гэхэдэ, гүрэнэй худалдаа наймаанай гаргашада орходоо колхоз, совхозуудай наймаанай гаргаша горитойгоор бага байдаг гээшэ. Гүрэнэй наймаанда гаргагдаһан продуктын үйлэдбэриһөө худалдан абагша хүрэтэрхи замынь ута байна.

Г. Х. Каримуллин. Бидэнэр иимэ гурим үнинэй хүлеэнхэйбди. Колхозууд һайн шанартай продукци худалдан абагшадта худалдаха дуратай. Теэд тэдэнэр ходо тиигэжэ байха аргагүй. Манай тушааһан овощ складуудта абаашагдадаг, тэндэһээ худалдан абагша хүрэтэрөө шанараа муудана.

Н. С. Хрущев. Колхозуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ зарим тэды асуудалнуудаар би ЦК-гай Пленум дээрэ үгэ хэлэхэ гэжэ бодоноб. Манайда юун болоно гээшэб? Колхоз, совхозуудай хэдэн жэлэй туршада хэһэн ажалай үрэ дүнгүүдые хаража үзэхэ болоо һаа, олон колхозууд нэгэ хүн дээрэ абахада, совхозуудайхиһаа һураггүй бага продукци абадаг гэжэ хаража болоно. Зарим тэды тоо харуулһуу. 1962 ондо совхозуудта нэгэ хүндэ 85 центнер ороохо таряан абтаһан һаа, харин колхозуудта—48 центнер болоно.

Совхоздо хүдэлһэн нэгэ хүн хоёр дахин шахуу ехэ ороохо абадагынь харана бэзэт. Энэ дунда зэргын тоо. Олон колхозуудаар нэгэ хүн дээрэ үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин хэмжээн энэ дунда зэргын тооһоо һураггүй бага. Гэхэ зуура бодото эрхэ байдал колхоздошье, мүн совхоздошье адли байна. Энэнышье, тэрэнынье—социалис ажахы, энэнышье, тэрэньшье шухала техникэтэй, газартай, мүн үйлэдбэриин бусад зэмсэг хэрэгсэлнүүдтэй юм. Үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар совхозуудһаа колхозуудай гээгдэдэг шалтагаание бидэнэр гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ ёһотойбди, тиигээд үйлэдбэреэ эмхидхэхэ талаар продукциин единицэ бүхэндэ ажалай гаргашые бага болгоходоо ехэ амжалта туйлаһан түрүү совхозуудтай колхозуудые зэргэшүүлхэ хэрэгтэй.

Энэ талаар колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинуудай үүргэ ехэ. Тэдэнэр ургэлжэдэнь оньһожоруулга, үйлэдбэриин түрүү технологи нэбтэрүүлгэдэнь колхозуудта туһалха ёһотой. Түрүү совхозуудтай жэшэхэдэ, ажалай бүтээсэ багатай олон колхозууд продукциин единицэ бүхэндэ ехэ гаргаша гаргана, тиимэһээ продукциин өөрынь үнэ ехэ байна. Энээнтэй саашадаа эбсэжэ болохогүй. Мүнөө сагай үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэреэ эмхидхэхэ талаар ажахы бүхэндэ тодорхой туһаламжа хүргэхэ хэмжээнүүд тухай бодожо үзэгты.

Нүхэр Каримуллин, танай колхозуудта горохой өөрынь үнэ сэн ямар бэ гэжэ танһаа асуухамни.

Г. Х. Каримуллин. Мүнөө жэлдэ центнер горохой өөрынь үнэ сэн, багсаахада, 3 түхэриг болохо.

Н. С. Хрущев. Танай зонодо центнер горохой түлөө гүрэн хэдые түлэдэг бэ?

Г. Х. Каримуллин. Центнерэй 21 түхэриг. Горох ехэ олзотой ургамал мүн.

Н. С. Хрущев. Тиимэл даа, танай эндэ горох үнэхөөрөө олзотой ургамал мүн, центнер бүхэн 18 түхэриг олзо үгэнэ. Таанар горох ургуулжа шаданат, гектарай 15—17 центнер ургаса абанат.

Г. Х. Каримуллин. Эзэлэгдэһэн паар дээрэ манайда горох ургуулагдана гэжэ хэлээ һэм.

Н. С. Хрущев. Туйлаһан амжалтаараа танилсуулһанайтнай түлөө би танда баяр хүргэнэб. Танай колхознигууд һайнаар ажаллана. Тэдээндэ минии баярые, улам амжалтатайгаар урагшаа дабшахые минии хүсэжэ байһые хүргэхыетнай би таниие гуйнаб. Татар орон намайе ехэ һонирхуулба. Тэрэ хадаа хүдөө ажахын талаар туйлай ехэ арга боломжотой. Мүнөө жэл республика 56 миллион пүүд ороохо таряа гүрэндэ тушаахань. Энэнь хэдэн жэлэй урда тээ республикын тушаажа байһанһаа горитойхон ехэ юм. Ороохо таряа, мяха, һү, хартаабха, овощ болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абаха талаар ороной түрүү республикануудай нэгэн болохо бүхы эрхэ байдал танайда бии гэжэ һананаб. Танайда эмхидхэлшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй һайн кадрнууд бии. Татар ороной колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд ажалда дуратайшье, ажаллажашье шадаха хүнүүд мүн. Эдэ бүгэдэ хадаа түрүү зэргэдэ ябаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохын, бүри гүнзэгы мэргэжэлтэй болгохын түлөө тэмсэлдэ һайн жэшээ харуулха арга танай республикада олгоно.

Татар ороной газар дээрэ байхадаа, колхозуудай туйлаһан амжалтанууд тухай хэдэ хэдэн телеграммануудые би абааб. Буинска үйлэдбэриин управлениин «Родина», КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ, «Память Ленина», «Гигант» колхозуудай колхознигууд болон хүтэлбэрилэгшэд таряа хуряалгые һайнаар эмхидхээ, гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. 900 гектар талмай дээрэһээ горохой 100 пүүд ургаса абаһан, мүн бусад хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абаһан тухайгаа «Родина» гэжэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд мэдээсэнэ.

Энэ мэдээсэл намайе ехэ баярлуулаа. «Родина», КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ, «Память Ленина», «Гигант» гэжэ хүдөө ажахын артельнуудай колхознигуудые ажалайнь амжалтатай дашарамдуулан амаршалжа, колхозник бүхэнэй баян дэлгэр ажаһуудалай эшэ үндэһэ болохо колхозуудай ниитын баялигые саашадаа арьбадхажа байхыень хүсэхэ хүсэлэнтэйб. Дулаан үгын, халин ёһоной амаршалгын түлөө колхознигуудай гэшүүдтэ болон хүтэлбэрилэгшэдтэ халуун зүрхэнэй баяр хүргэнэб.

Биробиджанай комбайн бүтээдэг «Дальсельхозмаш» заводой коллектив Хабаровскын сөвнархозой түрүү предприятинуудай нэгэн болоно. Энэ заводойхид долоон жэлэй дүүрэтэр 1,6 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаха гэжэ шиидээ. Зураг дээрэ: заводой түрүү уралан нарижуулагшад О. Зайковский, А. Малышев, Н. Юрченко. ТАСС-ай фото.

ААЯМА ХАЛУУНТАЙ ТЭМСЭЛДЭН...

Һүни унаһан шүүдэр үглөөнэй наранай хүсэд дээрэ гаража үрдеэгүй ябатар хатажа, аайма халуун шатажа эхилнэ. Үдэ тээшэ дүтэлхэ тудам амилха агааршье халашаһан янзатай болоно. Трактор, машинануудай түмэр барюул, далабша-һарабшанууд халажа, халуун хяһын хажууда байһандал, гар хүргэмөөр бэшэ. Хамаг юумэн хүлэржэ байһандли.

Иимэ «амидыгаар болошомоор» халуу шатаһан үдэрнүүдэй Яруунада үнгэржэ байбашье һаа, колхоз, совхозуудай хадалан сабшалан дээрэ эршэтэ ажалай охин буураанагүй. Хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, түсэбөөр хараалагдаһан 382 мянган центнер убһэнэй орондо 573 мянган центнер гэхэ гү, али жэл хахад соо хүрэхөөр убһэ тэжээл энэ жэлдэ бэлдэжэ абаха гэһэн үндэр уялгаяа, харюусалгатай үүсхэлээ бэелүүлхын түлөө яруунынхид хүгшэн залуугүй эдэ үдэрнүүдтэ хүдэлжэ байнхай.

Нарһата тосхонһоо зүүлэн, Хаймасаанай талада гарахадатнай Дагнын-Үндэрэй баруугаар, Заба горхоной хоёр талаар бухал шэнгээр дүтэ дүтэ һүрилжэрхиһэн сомоонууд тобойлдон, нюдэ баясуулан харагдаха.

Эндэ мүрысөө үүсхэгшэдэй нэгэн, Яруунын совхозой Шэрэнгиин отделениин Рэгзэн Доржиевай убһэ хуряадаг оньһожоруулагдаһан бригада хүдэлнэ.

Нүхэр Доржиевай бригада бүри августын 5-да 12.171 центнер убһэ сомоод, тэрээнһээ гадна, хоёр мянган бухалтай болоод ябаа. Харин үнгэрэгшэ жэлэй июлиин 30-да оройдоо 900 центнер убһэн энэ отделенидэ сомогдоод байгаа бэлэй.

Жэл хахадай тэжээл бэлдэхэ уялгаяа дүүргэхын тулада энэ бригада 19.192 центнер убһэ абаха уялгатай юм. «Августын 15 хүрэтэр, таряандаа оротороо, 20 мянган центнер соможо абаха байхабди» гэжэ бригадир Доржиев баталан хэлэнэ.

Шэрэнгиинхид убһэ хуряалга аягаад иимэ амжалтатайгаар ябуулнаб?

Убһэ хуряалгын хүдэлмэриие эндэ гол түлэб механизмуудай хүсөөр хэдэг болоо. Трактор, машинануудаа зүбөөр, ээн ёһоор харууһалан ашагладаг болоһоной ашаар ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Жэшээлхэдэ, тракторист Борис Мулоновой жолоододог агрегадай убһэ һүрилөөнэд Доржын Дэлгэр Ринчинэй Иван хоёр зарим үдэрнүүдтэ мянган центнер хүрэтэр убһэ сомоно. Мүн тракторист Курбан Абдархимов, һүрилөөшэд Бато-Мунко Иванов, Сергей Бодиев гурбан мүн лэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Хүдөөгэй ажалшадта хүдэлмэриин халуун хаһада туһаламжа үзүүлжэ, энэ отделенидэ Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хори гаран хүдэлмэришэд ажаллана. Тэдээн сооһоо Дмитрий Пегачев, Анатолий Перевалов, Юрий Зубакин гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Будүүн тэжээл хүхөөр хатаажа абахын хажуугаар шэмэтэ тэжээл бэлдэлгэдэ Шэрэнгиин отделениин хүтэлбэрилэгшэд ехэ анхарал табина. Шэрэнги тосхоной гудамжаар тооһо бурьюулан, арба гаран ашаанай машина үглөөнэй улаа наранһаа үдэшэ орой болотор силос болохо таряа, ногоо зөөжэ, шэмэтэ дараша ехээр бэлэдхэнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулгын хэды ехэ удха шанартай байһаниие баталхын тулада нэгэ иимэ жэшээ энэ совхозой һаяын түүхэһээ һануулан дурдаха хүсэл түрэнэ.

...Тэбхэр гушан жэлэй саада тээ бэлэй. Залуухан комсомол Рэгзэн Доржиевые тэрэ үедэ отделениин дарга байһан үнинэй коммунист Цыренжап Бимбаев бригадир болгожо тиихэдэ анха түрүүн томилоо һэн. Тиихэдэ хамаг ажал гараар, мори модоной хүсөөр хэгдэдэг байгаа һэн. Түрүүшын ахир шадалгүйхэн буруунай шэнээн «Фордзон» тракторай, мүн «Коммунар» комбайнай 1934 ондо Шэрэнги тосхондо «пүс-пас» гэлдэһээр, уяатай байһан моридые, унтаатай хэбтэһэн нохой айлгаһаар мухарижа ерэхэдэнь, хүдэлжэ шадахаар хүн бүхэн үйлсэдэ гаража, хойноһоонь дахан ябажа хараа, гайхал ехэ болоо агша һэн. Түрүүшын тэрэ хоёр машина мүнөөнэй абарга ехэ хүсэтэ машинануудтай жэшэхэдэ, хэды багахан шадалтай байгааб, жолоодохо хүнүүдыньшье эрдэмгүй, тухайлжа, өөро бодолоор, хара ухаагаараа оньһыень олохо хүдэлгөө болодог һааб даа.

Харин мүнөө ганса хан Шэрэнгиин отделенидэ 23 трактор, ороохоной 18 комбайн, силос хададаг 3 комбайн, 13 ашаанай машина хүдэлжэ байна. Хүсэтэ техникын орёо оньһые һайнаар шудалһан механизаторнууд Шэрэнгидэ урган гараа. Комбайнер-тракторист Цыбан Жалсанов, жэлэй эхинһээ хойшо 900 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн тракторист Александр Абдархимов, 600 гаран гектар хахалһан Бата-Мунко Нимаев болон бусад һайнаар, ажалдаа шуумгайгаар хандадаг механизаторнууд эндэ олон.

Бухы комбайнууд хүсэд заһагдажа, таряа хуряалгада үглөө мүнөөшье орохоор бэлэн болонхой. Мүн лафетнэ жатканууд, таряа хатааха тоог бэлэн боложо байна.

Хүдөө ажахые ашаг олзо ехэтэй болгохо тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Яруунын совхозой хоёрдохи отделениин хүтэлбэрилэгшэд, залуу мэргэжэлтэд Ц. А. Рабданов, Д. З. Михаханова, Н. Н. Магдашап, Л. М. Баранникова, Д. Ж. Цыдыпов болон бусад эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэл оролдосо ехэтэйгээр шудалжа, тэдэниие ажалдаа нэбтэрүүлхын тулада шармайн оролдоно. Иимэ эдэбхитэ ажалайнь түрүүшын үрэ дүн харагдаба.

Буряадууд, татарнууд, ородуудай эбтэй нэгэ бүлэ болон хүдэлдэг Шэрэнгиин отделениинхид убһэ хүхөөр хатаажа, ехээр абажа, ерэхэ жэлдэ мал ажалай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг болохын, улам ехэ ажалай амжалта туйлахын түлөө шармайн тэмсэнэ.

С. БАДМАЕВ.

Залууршадай тоо олошорог лэ

Коммунис ажалай ударнигай, коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ мүрысөөн Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта үдэр сагай үнгэрхэ бүри үргэдэнэ. Хүгжэлтымнай замай ёһотой залуур барижа ябаһан эдэ габшагайнууд бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулжа, шэнэ, түрүү аргануудые хэрэглэн, абаһан социалис уялгануудаа урид нь дүүргэнэ.

Жэшээлэн хэлэбэл, Сэлэнгын совхоздо 79 хүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ абахын түлөө тэмсэжэ байнхай. Коммунис шэнжэ шанартайгаар хүдэлжэ, нүхэдэйнгөө дүтэ һабаа шалгарһан 12 хүнүүдтэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоо. Гадна эндэ һү һаалиин Ехэ-Сагаанай, Булюутын, Шанаагай фермэнүүдэй, 11 отарануудай, гидролизно аргаар һолоомо эһээжэ буйлуулха цехэй, оньһожоруулагдаһан мелиоративна отрядай хамтадаа 120 хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ социалис уялга амжалтатайгаар дүүргэһэн Ехэ-Сагаанай, Булюутын һү һаалиин фермэнүүд аймагай Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаа юм. Жэлэй эхинһээ хойшо Ехэ-Сагаанай фермынхид үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 933,9 литр, булюутынхид—863,7 литр һү һааһаад байна. Мүнөө үедэ совхозой һаалиншад, мал адуулагшад һү гүрэндэ худалдаха гурбадахи кварталай түсэб үлүүлхэ эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Коммунис ажалай ударнигууд Д. Данзанова, Н. Тадвашкина үнеэн бүриһөө 1176—1326 литр һү һаажа, сугтаа ажалладаг нүхэдөө шэнэ амжалтада зорижуулна.

Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэдэй тоо олошоруулхын, ажалай түрүүшүүлэй шэнэ дүй дүршэлые хаа хаанагүй дэлгэрүүлхын зорилгоор совхозой партком, дирекци, хүдэлмэришэнэй комитет эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулдаг байна. Социалис мүрысөөнэй дүн түргэ түргэн гаргагдадаг. Эрдэм ухаанай, замай залууршадай шэнэ туйлалтануудые шэнжэлэн согсолхо, олоной шадабари болгохо үүргэтэй түсхай комисси эмхидхэгдэһэн. Гидролизно аргаар һолоомо эһээхэ, гидропонно аргаар ногоо ургуулха, хэмэл һү буйлуулха хэрэг түс комиссиин гэшүүдэй үүсхэлээр бодотоор бэелүүлэгдэнхэй. Гадна ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай түсхай бүлэг совхоздо бии болгогдоо. Эндэнь 24 хүн хабаадана. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо уралан нарижуулгын долоон дурадхал оруулагдаһан байна.

Химиын совхозой хүдэлмэришэд ажахыгаа энэ жэлдэ эрид хүгжөөхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалаад, коммунис ажалай коллективэй, ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гэһэн мүрысөөндэ олоороо хабаадана. Мяха, һү, нооһо худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлжэ, энэ совхоз аймагай Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаа һэн. Һаалиншад, малшад, тугалшад, хонишод, таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд, хамтадаа 23 хүн хүндэтэ нэрэтэй болоо. Цайдамай һү һаалиин гүүртынхид илангаяа магтаалтай. Коммунис ажалай коллективэй нэрэ абаһан энэ гүүртынхид гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб 133 центнерээр үлүүлээ һэн. Мүнөө гурбадахи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэхээр шиидээ. Совхозой суута һаалишан, коммунис ажалай ударник, эрхимүүдэй дундаһаа тодорһон Л. Манидариева жэлэй туршада үнеэн бүриһөө хоёр мянган литр һү һааха уялгаяа сохом дүүргэхээр ябана. Даажа абаһан үнеэн бүриһөө дунда зэргээр тэрэ 8—10 литр һү үдэртөө абадаг. Иигэжэ энэ һаалишан совхозойнгоо эрхимүүдэй дунда эрхимлэнэ.

Буряад орондоо мэдээжэ болоһон хонишон Шалсама Цыремпиловагай жэшээгээр хонин бүриһөө заабол хурьга түлжүүлхэ, шанартай ноохо улам ехээр абаха тэмсэл Химиын совхозой хонишодой дунда улам дэлгэржэ байна. Нүхэд Дашиева, Бадмаева, Шагжиев гэгшэдэй даадаг отарануудай хонишод коммунис ажалай отарын нэрэ зэргэдэ хүртэхөөр шиидээд, совхозойнгоо малшадта ажалай жэшээ харуулна. Тугга һайн бэлшээриин саг тон шадамараар хэрэглэн, хонидой шэгнүүр сүүдхэдээ ехээр нэмээхэ, таргалуулха гэжэ оролдоно. Мүн түс совхозой олохон механизаторнууд, һаалишад, малшад коммунис ажалай мүрысөөндэ оролсожо, хямда сэнтэй продукци элбэгжүүлхын түлөө хаба шадалаараа хүдэлнэ.

Управлениин «Эрдэм», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай һү һаалиин олохон гүүртэ, хонишодой отаранууд, автопаркын хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэ абахаар баһал эрмэлзэнэ.

Гэхэтэй хамта коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе зүбөөр хүтэлбэрилэн ябуулха талаар зарим ажахынуудта алдуу эндүүнүүд гаргагдана. Ударнигуудайнгаа тоо олошоруулбабди гээд, түрүүшүүлдээ дуулгангүйгөөр хүтэлбэрилэгшэд өөһэдөө түсхай списог табижархидаг ушар үзэгдэдэг. Энэмнай шухала хэрэгтэ хайнга хэрэгээр хандаһан, яашье эбсэшэгүй ушар болоно бшуу.

Коммунис ажаһуудалай түлөө хүдэлөөндэ улам бүри олон хүнүүдые хабаадуулхын, ажалай бүтээсэ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын зорилгоор ниитын элдэб организаци, эмхи зургаанууд хоорондоо нягта холбоотойгоор ажалланагүй. Эхэнэрнүүдэй соведууд, һургуули, поселково, сомоной Соведүүд, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, медпунктнууд энэ талаар зохихо анхарал табиха уялгатай байгаа. Һургуули, клуб, улаан булан, библиотекэнүүдтэ коммунис ажалай ударнигуудай нэрэ солынь, туйлаһан амжалтыень ходо тунхаглажа байха, эдээндэ зорюулагдаһан түсхай стендүүдые, Хүндэлэлэй самбар бэлдэхэ тухай зохихо хэмжээ түргөөр абахаар саг тулаа. Эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээнүүд абтажа байна.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха замдаа шэнэ, коммунис шэнжэтэй хүнүүдые бодото ажал хүдэлмэри дээрэ эрхимээр хүмүүжүүлхэ шухалын шухала хэрэгтэ Хяагтын хүдөөгэй партком саашадаа онсо анхарал табижа, замай залууршадай тоо улам олошоруулха зорилго табина.

Ш. ТУБЧИНОВ,
Хяагтын хүдөөгэй парткомой инспектор-партэмхидхэлшэ.

АМЖАЛТЫМНАЙ ЭРХЭ НУХЭСЭЛ...

...ээрлиг ногоон модод соо умбаһан ...-Куналей тосхон. Түрүүшынхеэ ...эн хүн гайхан хараха: яаһаншье ута, үргэн тосхон гээшэб. Тии...нь бидэ харюусахабди: манай Б...ртэ багахан тосхон үгы юм. Ма... тосхон—нэгэ ажахы, «Победа» ...лозой 4 бригадын түб.

...жаһуудалай талаар хангалга ма... Бага-Куналейдэ ямараар табиг...лайб? Нэн түрүүндэ худалдаа най...най талаар хэлсэе. Мүнөөмнай үб...үряалгын халуун хаһа байна ха. Энэ сагта аяга сай уухашье саг ...н үнэтэйб даа. Үбһэшэдые һай... хангаад байбал, тэдэнэрэй ам...та туйлахань сохом лабтай. Бага...алейн сельпогой автолавкын жо...шон-наймаалагша Илья Некипе... үбһэшэд дээгүүр ябажа, худалдаа ...аа хэнэ. Бидэ Илья Некипеловые ...адагбди. Юундэб гэхэдэ, тэрэ хо...о оролдосотой, заагдаһан марш...араа ходо ябадаг. Һара бүхэ...гөө түсэб 100—120 процент ...рэдэг. Автолавка тушаа гомдохо ...ине Бага-Куналейдэ олохогүйт. ...шад, хонишоднай тэрээндэ захил...аа үгэжэ, тэдэнээ абадаг байхэ. Бүри һаяхан хэдэн малшад ав...вкаһаа үнэтэй сэнтэй юумэ ху...дажа абаба. Юун гэжэ һанаабта? Хубсаһа угаадаг машина, холодильник, нооһон хубсаһад.

Үбһэндэ оролгын урда тээ сельсоведэй гүйсэдком дээрэ шухала асуудал хэлсээ һэмди. Үбһэшэдые хайшан гээд хангахаб? Хайшан гэжэ колхоздо туһалхабибди? Эдэ асуудалнуудта харюу үгтөө бэлэй. Мүнөө хамаг хүсэеэ элсүүлээд, бүхы шадалаараа энэ хэрэгтэ оронхойбди. Харагты. Соёлой, медицинын болон бэшэшье эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд түрэл колхоздоо туһалжа, 5 дахин воскресник хэһэн, 620 центнер набшаһата тэжээл бэлдэжэ үгэһэн байна.

Манай фельдшер Антонида Леонтьева үбһэшэдтэ ходо ошодог. Санбюллетень тэндэ гаргадаг, үбһэшэдые үзэдэг зантай. Колхозой 4 бригадын таруушаг газараар үбһэ сабшадагшье һаань, нүхэр Леонтьевада газар холо бэшэ.

Соёлшод нүхэд Фомин, Вершинин бэрхэл хүнүүд. Үбһэн дээрэ хэн түрүүлжэ ябанаб, хэн гээгдэнэб, хэн голодоһо гарганаб—тэдэнэй хурса нюдэн хурдан гүүрһан хоёрһоо холо ошодоггүй. Үбһэ хуряалгада ороһон сагһаа хойшо хэды олон «Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан», ханын газетэнүүд гаргагдааб? Бултал энээниие манай Культурын байшангай (даагшань нүхэр Фомин) агитбригадаархин хэһэн. Киномеханик нүхэр Вершинин үбһэшэдтэ таһалдалгүйгөөр кино харуулдаг.

Эндэхи хүдөөгэй библиотекые даагша Екатерина Каурова гансал тосхондоо һуужа байдаггүй. 4 бригадада нүүдэл 4 библиотекэ эмхидхэнхэй. Тэрээнһээ гадна, нүхэр Каурова эдэбхитэй агитатор. СССР-эй Верховно Советэй дүрбэдэхи сессиин материалнуудаар энэ нүхэр оло дахин хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн. Манай колхознигууд ямар баяртай байна гэжэ һананат, илангаяа наһатайшуулнай? Ямаршье алба хаагшаһаа дутуугүй болообди гэжэ баясаа һэн. Мүнөө урма зоригнай яһалал бадаранхай.

Хангалга ходол һайн гэжэ хэлэжэ яажа болохоб? Дутуу дунданууд бага сага байгаа юм бэзэ. Теэд эдэ дутагдалнуудые усадхахын хойноһоо бүхы оролдолго, шадалаараа тэмсэнэбди.

Манай «Победа» колхоз энэ жэлэй яһалал амжалтатай. Энэ амжалтын эхинэй нэгэ хубида манай наймаашад, эмшэлэгшэд, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй багахан бэшэ габьяа бии.

Мүнөө үбһэ хуряалга яһалал һайнаар ябажа байна. Хоёрдохи бригада (бригадирынь нүхэр Толстихин) колхоз соогоо түрүүлнэ. Тэрэ бригадада хоёр звено хүдэлдэг юм. Нэгэ механизированнэ звеногойнь амжалта бүришье һаа ехэ. Тэдэнэр 292 гектар сабшалан унагаагаад, 2 мянга гаран центнер үбһэ һурилэнхэй.

Энэ жэлдэ колхознай хэды эды амжалта туйлаа. Түрүүшын хахад жэлэй түсэбые бүхы зүйлнүүдээр үлүүлэн дүүргээ. Гүрэндэ 1180 центнер һү худалдаха байһан һаа, 1240 центнер худалдаһан, мяха 510 центнер тушааха һаа, 570 центнер тушаагаа.

Ажалаймнай түрүүшүүл—нютагай Советэй депутадууд Александр Плюснин, Татьяна Смолина гэгшэд үнинэй, бэрхэ һаалишад. Түрүүшын хахад жэлэй түсэбые тэдэ июниин 8-да дүүргээ һэн.

Таряа хуряалга газаа оронхой. Тэрээндэ ехэ бэлэдхэл хэгдэнэ. Манай колхоздо полевой стан гэжэ үгы юм. Тиибэшье орооһо хадагалдаг центральна складаймнай дэргэдэхи гэрнүүд соо хүн зон, ерүүл ажалшад байрладаг. Тэдэниие түхеэржэ, бэлэн болгожо байнабди.

Худалдаа наймаанай, элүүрые хамгаалгын, соёлой талаар ажалшадые ямараар ханганабибди—тэрээнһээл ажал хэрэгэй гол түлэб дулдыдахань мэдээжэ. Тиимэһээ эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри һайнаар ябуулха ёһотойбди.

М. МАРКИНА,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Бага-Куналейн сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Энэ городто нэгэшье хуушан гэр, хуушан үйлсэ байхагүй. Шэнэ түхэлөөр баригдаһан гэрнүүд. Квартал бүхэндэ хүүгэдэй наадаха талмайханууд, амаралтын газарнууд, соёл сурталай болон ажаһуудалай эмхи зургаанууд. Энэмнай дайнай һүүлдэ Советскэ Союзда бодхоогдоһон 400 шэнэ городуудай нэгэн Волжский болоно. Ангарск, Норильск, Рустави, Рудный болон бусад шэнэ городуудта адли Волжскодо арад зоной ажаһуудалай һайн байра байдал түхеэрэгдэнхэй. Зураг дээрэ: Волжский городто. Түрүүшын зэргэдэ «Волжская» гэжэ гостиница.

АПН-эй фото.

...ЖАХЫН ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ— ЭДЭБХИТЭЙ ПРОПАГАНДИСТ

...1937 ондо комбинат дээрэ 250 ...ган кубометр модон үйлдэбэрилэгдэжэ, тэрэнэй 80 процентнь мон...р зандаа вагонуудта ашаалагдажа, ...ададаа ябуулагдаһан байбал, 1963 ...840 мянган кубометр модон гар...аад, тэрэнэй 80 процентнь эндээ ...осоруулагдаа».

...эдэ тоо, баримтануудые предприя... тодорхой экономико шудалха ...жогой хэшээл дээрэ Онохойн мо...й комбинадай директор, кружо... пропагандист Владимир Андреевич ...енко «СССР-эй модоной промыш...ленностиин хүгжэлтэ» гэһэн асууда... ээлжээтэ хэшээлээ үнгэргэхэдөө ...үлһан байна.

— Бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байхаһаа ...а, эдэбхитэй пропагандист юм,— ... нүхэр Титенко тухай комбина... коммунистнууд хөөрэлдэдэг бо...лой.

...энэньшье зүбтэй. Хэдэн арбаад жэ... туршада хүтэлбэрилхы тушаалда ...лажа байбашье, зарим хүтэлбэ...гшэдэй хэбээр пропагандистын ...рһаа арсадаггүй, харин үнэн ...лээрээ хандажа, энэ даабаринь дүүргэхэ гэжэ хододоо оролдо...бадаг.

...мал хадаа али нэгэн асуудалаар ...ээл үнгэргэхэдөө тэрэнээ һураг...та тодорхой, ойлгосотойгоор хөө..., харуулжа үгэхые хүсэнэ ха.

«Социалистическэ промышленна ...приятиие хүтэлбэрилгэ»—энэ те... хөөрэлдэхэдөө «Онохойн модоной ...инадай управлени» гэһэн схемэ ...жа харуулаа һэн.

...имэрхүү жэшээнүүдые олоор дур... болоно. Гэбэшье тоо, баримта...дые зүбөөр оложо, харуулжа ша...а хэрэгтэй. Энээн тушаа Владимир ...реевич ехээр анхардаг, һаналаа ...даг байха. Өөрынь зохёоһон схе... таблицануудые тоолохо болоо һаа ...н. Даб дээрэ абабал, Онохойн ком...надай үйлэдбэрилдэг валовой про...кции, ажалай бүтээсын ургалта ...жэлээрээ, үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ ...үлһан уралан наринжуулагшадай ...та гэхэ мэтэ.

«Ажалай бүтээсэ, тэрэниие дээшэлүүлхэ арга боломжонууд». Энэ асуудалаар хэшээл үнгэргэхынгөө урда тээ энээн тушаа В. И. Ленинэй заабари, парти, правительствын абаһан шиидхэбэринүүдтэй пропагандист өөрөө һайса танилсаа. Һүүлээрнь предприятиингаа эрхэ байдал шудалжа сугсолоо. Тиихэдэнь коммунист В. В. Токуновой хүтэлбэрилдэг участок ажалай эгээл ехэ бүтээсэ туйлаһан байба. Хүдэлмэришэн бүхэнэй комплексно бүтээсэнь эндэ үнгэрһэн жэлдэ 4125 түхэриг болобо.

Үйлэдбэрээ зүбөөр эмхидхэһэнэй, үйлэдбэриингөө технологи һайжаруулһанай, шэнэ техникэ хүсэдөөр ашагладаг болоһоной, коммунис ажалай түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар энэ амжалта участогайхид туйлаа гэһэн тобшолол пропагандист хэһэн байна.

Эдэ бүгэдэ тухайнь дэлгэрэнгыгээр һуралсагшадтаа хэлэжэ ойлгуулһан. Бодото жэшээ баримтануудые харуулһан байха.

Гадна үнгэрһэн жэлдэ тус участогай бригадир Ф. У. Рожкова ажалайнгаа нормо 10 процентээр дээшэлүүлһэн байгаа. Комбинадай бусадшье участогуудаар энэ үүсхэлынь үргэнөөр дэмжэгдэжэ, мүнөө 700 гаран хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн нормоор хүдэлжэ байнхай. Экономистнуудай тооложо үзэхэдэ, энээнэй ашаар комбинат дээрэ жэлдээ 23020 түхэриг салин хүлһэнэй мүнгэ алмаха арга олдоо. Энээниие пропагандист мүн лэ дурдажа, һуралсагшадайнгаа анхарал хандуулаа бэлэй.

Комбинадай бүхы цехүүд мүнөө ажахын тоосоондо оронхой. Энээндэ пропагандистын үүргэнь тон ехэ. Гансахан хүтэлбэрилэгшэ байһан туладаа бэшэ, мүн пропагандист байһан туладаа үйлэдбэриин участок бүхэниие ажахын тоосоондо оруулхын тула ехээр оролдоһон, олон хөөрэлдөө, тусхай хэшээл үнгэргөө бэлэй.

Программаар хараалагдаһан асуудалнуудаар хэшээл үнгэргэхэдөө гансахан өөрөө хэлэжэ гарадаг бэшэ, харин энэ хэрэгтэ һуралсагшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдодог заншалтай. Энээнэй тула һуралсагшадта али нэгэн бригада, халаанай ажал хүдэлмэритэй танилсаха, экономическа талаарнь шэнжэлжэ үзэхэ даабари үгэдэг юм. Тиигээд тэдэниинь удаадахи хэшээл дээрэ үзэһэн хараһан тухайгаа хөөрэжэ, элирүүлһэн дутуу дундануудаа усадхаха тушаа өөһэдынгөө һанамжа дурадхал оруулдаг юм.

Үшөө нэгэ жэшээ харуулая. «Химическэ промышленностиие түргөөр хүгжөөхэ гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ, арадай ажабайдалые һайжаруулха шухала нүхэсэл болоно» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байгаа. Энэ асуудалаар элидхэл хэхэ даабари хоёр һуралсагшадта үгтэбэ.

«Ороной экономикын һүүлэй 10 жэлэй хүгжэлтэ, үйлэдбэри саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд» гэһэн асуудалаар нүхэр Бахаев, «Химическэ утаһа үйлэдбэрилгын ургалта ба хубсаһа, гутал, арадай хэрэгсэлэй бусад зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилдэг болохо арга замууд» гэһэн асуудалаар нүхэр Щербин гэгшэд һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэд. Эдэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан һуралсагшад Шитин, Ярущак болон бусад нүхэдэйнгөө хэлэһэндэ нэмэһэн, комбинат дээрэ химиин үйлэдбэри эрхилхэ арга боломжо элирүүлһэн, хэраа түсэб тухайгаа хэлээ һэн. Хэшээлынь тон һонирхолтойгоор үнгэрөө бэлэй.

Онохойн модоной комбинат республикын ой модоной промышленностиин томохон предприятинуудай нэгэниинь болоно. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада нэгэ жэгдээр хүдэлжэ, гүрэнэй түсэб даабари амжалтатайгаар дүүргэнэ. Гансахан үнгэрһэн жэлые абажа үзэбэл, даабариһаа гадуур 527,9 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байгаа. Мүн байгша ондошье тус комбинат һайнаар ажаллана, коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Эдэ бүгэдэдэ тодорхой экономико шудалха кружогто һуралсагшадай, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ пропагандистын хубитань горитой байха.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

Нүхэр тухай
домог

ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА

Үглөөнһөө хойшо сэлмэг сэгээн огторгойдо хүбэн сагаан үүлэнүүд боогнэржэ захалбашье, үдын үеэр тэнгэри сэлмэжэ, хурса наранай гэрэл алтан туяагаа үргэлжэдэнь сасаба. Удангүй амисхал хөөргэмэ аяма халуун, угаа бүгшэм болоодхино. Тиигэбэшье хорёо хүһамаг соогуур хоргон тииржэ байһан үхэр мал зуһалан шадар огто харагданагүй. Харин тээ тэрэ, зүүн урдуур, Хабаруу уулын хормойгоор, ябаган боролжото соорхой соогуур һалбагар ута һүүлтэй, балбагар ехэ дэлэнтэй үнеэдэй бэлшэжэ ябахань элихэнээр харагдана.

Ойро тойрон угаа намдуухан. Хирэ хирэ болоод лэ хадын оройһоо һэрюухэн һэбшээн үлеэжэ, хэмгүй зохидхон хангалтама һайхан үнэрөөр хамар сорьёлон анхилна. Үбэг тулама ногоон аалиханаар долгитон үзэгдэнэ. Һаалишадай зуһалан—Хабаруу ехэл үзэсхэлэн һайхан газар даа. Тойроод үргэлжэ ногоорон байдаг янза бүриин модотой ой. Эгээ мүнөө, зулгы һайхан зунай үедэ бүришье гоё.

— Энэл даа Шурымнай ажалладаг Модоной захын гүүртэ. Мүнөө зуһаландаа байна гээшэ. Үрэжэлтэйл газар юм,—гээд колхозой партийна комитедэй секретарь Намсарай Гомбожапович Бадмаев яһала омогтойгоор үгэ залгана.— Һүн далай билтаруулагшад эндэл һуудаг даа,—гэхэ зуураа, хоёр хургаа даран байжа, түрүү малшадаа магтана. Тиихэдээ һаалишан Бадматаровай ажал хүдэлмэри, эдэбхи үүсхэл тухай онсолон тэмдэглэбэ.—Шударгыл хүбүүн даа. Зан абаряар һайн. Үлүү дутуу үгэгүй, архи тамхинһаашье холуур ябадаг. Газетэ, номоор таһардаггүй...

Нээрээшье, хожомынь бүри дүтэ танилсахадамнай, Александр Бадматаров угаа даруухан зантай, хоребдхон наһанай хүбүүн байба. Тиимэшье һаа, эрхим ажалаараа сэлгеэ үргэн нютагтаа шалгарһан, суута һаалишан.

Ноёхонойнгоо долоон жэлэй һургуули дүүргээд, сагаан эдеэгээ үбэл зунгүй ехэ болгожо, һү тоһо, тараг зөөхэй ехээр абахын түлөө тэмсэгшэдэй зэргэдэ ороо бэлэй.

«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэжэ арад зоной хэлсэдэг тон зүйтэй гээшэ ха. Александр Бадматаров хара багаһаа хойшо эхэ эсэгэеэ дахаад, үхэр мал адуулалсадаг, харууһалалсадаг боложо, ажал хүдэлмэриингөө эхи заха табиһан намтартай.

Хүрэһөөр харахада бусадһаа юугээрээшье илгардаггүй, даруу түбшэн хүнүүд байдаг. Тиимэшүүл үлүү үгэ хэлэхэ дурагүй, харин өөрынгөө хэрэгые яаран тэбдэнгүй дүүргэжэл байдаг. Нэгэ мэдэн гэхэдэш, тиимэ зон хүл хөөрсэг болонгүй, шууяа шурхираа татангүйгөөр хэнһээшье түрүүн һанаһанаа бэелүүлээдхидэг байха. Эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэн Александр Бадматаров болоно.

...Юрэдөөл, дүрбэхэн жэлэй урда тээ һэн. Тэрэ үеэр Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз һү һаалгааараа хожомдожо ябаба. Ута намар болобошье, малай үбэлжэлгын халуун хаһа оронхой, һаалиин гүүртэнүүдтэ малшад үсөөржэ, хэниие һаалишан болгохоб гэһэн асуудал ходо гарадаг болоо. Тиихэдэ үшөө һаамхай үнеэдэй ашаг шэмэ үшөөл бага, малшадай ажалай түлөөһэншье бага һэн. Тиигэбэшье эдэбхитэй коммунистнууд, ажалай түрүүшүүл, комсомолшууд болон залуушуул һайн дураараа ажахынгаа гол һалбари болохо мал ажалда хүдэлхөөр ошоһон юм. Эгээл тиихэдэ нүхэр Бадматаров өөрынгөө һайн һайхан сэдьхэлээр Модоной захын гүүртэдэ һаалишан боложо ерэһэн байгаа. Тэрэ гэһээр таһалгаряагүй эндээ ажаллажа, хүмүүжэн ургаа, партиин гэшүүндэ кандидат болонхой. Эдэбхитэй агитатор. Мүн энэ үеын туршада дүршэлтэй һаалишан боложо, һү ехээр һаахын тула ниилээдгүй оролдолго гаргаа, бага бэшэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа.

— Юу хэлэхэб, түрүүшээр тухашарха саг нилээд дайралдаа, оролдолгынгоол хүсөөр ажалайнгаа һудал бажуужа захалба хаб,—гэжэ мүнөө Александр хөөрэнэ.

Тухайлхада, нүхэр Бадматаров бусад һаалишадһаа ондоо үлүү һайн эрхэ байдалда хүдэлдэггүй. Тиигэбэшье имагтал даалгабарита хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр, абьяастай бэрхээр хандадаг, үүсхэл эдэбхи ходо гаргадаг, шэнэ аргануудые шэнжэлэн, заатагүй хэрэглэхын хойноһоо сухарилтагүйгөөр оролдодог һэн тула хамагһаа һайн дүнгүүдые туйлана.

— Үнеэдэйнгээ абари зангыень һайса мэдэхэдэ ехэ удхатай юм,—гэжэ тэрэ зугаална.—Элдэб шалтагаанаар үнеэдээ ондоо хүндэ һаалгахада муу байдаг, би ямаршье сагта өөрөөл һаахаяа оролдодогби, һаадагшье байнаб. Заримашуул энээниие тоодоггүй хэбэртэй. Энэнь буруу. Ушарынь гэхэдэ, үнеэд бүхэн эзэеэ танидаг, ондоо хүнэй ерэхэдэ бэшүүрхэдэг шуу...

Ажалдаа түрүү онол арга хэрэглэжэ, зоотехническэ заабари һургаалаар ажалаа эмхидхэн, абьяастай нэтэрүүгээр оролдоһонойнь үрэ харагдана. Тиигэжэ хоёрдохи жэлдээ өөрынгөө даажа абаһан арбан гурбан үнеэдэй түд бүриһөө 1998 литр һү һааһан, үнеэн бүриһөө тугал абажа, тобир тарганаар тушааһан байна. Мүнөө жэлдэ бүришье ехэ һү һаажа захалаа. Байгша оной үнгэрһэн зургаа һарын туршада арба нэгэ мянга долоон зуун далан литр үдхэн һү һаажа, гүрэндөө тушаагаа.

Александр Бадматаров агитатор байһан туладаа ороноойнгоо болоод улас түрын һонинуудтай гүүртынгээ малшадые саг үргэлжэ танилсуулжа байдаг. Энээнэй ашаар эндэхи һаалишад бултадаа нэгэн һаналтайгаар, нэгэ хүн шэнгеэр бэе бэедээ туһалалсан хүдэлдэг. Тиигэжэ гүүртын малшад үнгэрһэн долоо һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, колхоз соогоо эрхимлээ.

СССР-эй Верховно Советэй сесси дээрэ арад зоной ажабайдал улам һайжаруулха талаар партиин Программа бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай нүхэр Никита Сергеевич Хрущевой элидхэл мүнөө һаалишадай гол анхаралда абтанхай.

...Боро хараанай үе. Түүдэгэй гал ошоор сасаран, шатаһан зандаа. Хүн бүхэнэй анхарал агитатор тээшэ хандуулагданхай.

— Таанадтаа хэлэхэ, дуулгаха һонин ехэ. Колхознигуудта пенси, тэдхэмжэ олгохо асуудал бидэндэ илангаяа һонирхолтой, үнэн зүрхэнһөө һайшаамаар, баярламаар шье,—гэжэ агитатор аалиханаар хөөрөөгөө захална. Тиин түрүүшээр малшадайнгаа ажал хэрэг тушаа һонирхолтой зохидоор, үлүү ехээр заабаришалан, хүниие хашарангүй хөөрэһөөр, орон доторхи байдал тушаа тогтоно. Нүхэдэйнгөө һонирхожо асууһан асуудалнуудта харюусана. Тиигээд үгынгөө түгэсхэлдэ шэнэ Хуули тухай дахинаа тэмдэглэнэ.

Тухайлхада, агитаторай хэлэһэн үгэнүүд хүн бүхэнэй зүрхэнэй оёор удалжа, һанал бодолыень гүйлгэбэ хаш. Ажалдаа хэн һайнаар хандажа, хамтын зөөри ехэ ехээр арьбадхалсанаб, тэрэнэйнгээ зэргээр урмашуулагдаха, гүрэнэй тэдхэмжэ абаха гэжэ хүн бүхэн сохом ойлгоо.

Колхозой түрүү хүнүүдэй, эрхим агитаторнуудай нэгэн энэл даа.

Ив. ОЧИРОВ.

Библиотекарь тухай
РЕПОРТАЖ

Айлшан бэшэб, ажалшамби

Наран аалихан тонгойһоор, ба...үүн хадануудай саана хорго...бхоор шэглэбэ. Аалин. Үдэшын ...имлүүе хэрэглэхэ гэһэндэл, бор...ооһо батаганаан үүлэн шэнги, ...оорон үймэжэ эхилбэ. Эх, ха...үүн байна даа. Бүгшэм гээшэнь. ...иимэ халуунда һүри хаяад, бу...ал табяад үзэлши. Гайтай.

Үдэшын һаалга дүтэлжэ бай...на. Басагадай хүхюун энеэдэн ...замханагүй. Манзар гэжэ арал ...тээшэ һаалишад онгосоор яарана. ...Тэндэ Кабанскын управлениин ...Оймарой совхозой хоёрдохи отделениин һаалиин фермэ зунай ...сагта байрладаг юм.

Тэдэнэй онгосын хойноһоо үшөө нэгэ онгосо уһа хаха зүһэн шуумайба. Эреэн плащ үмдэһэн нэгэ эхэнэр онгосо дээрэ һууна. Энэмнай Байгал-Хударын библиотекые даагша Тамара Ивановна Телешева гээшэ. Гартаа барижа ябаһан юумэеэ дахин шалгажа үзэнэ. Хэрэгтэй юумэеэ бултыень абаа гээшэ гү? Тэрэниие хүлеэжэ байна. Шэнэ журнал, газетэ гарһаань һуга татан шаху абаха. Асууха, һураха юумэн олон даа.

Һаалишад сүлөөгүй. Ходо газетэ уншаха арга сүлөөнь үгы. Радиогоор халта мүлтэ дуулаһан һонин тухайгаа Тамара Ивановнаһаа асуугаад абадаг.

...Һаалишад библиотекарые тойрошоно. Шэнэ шэнэ номуудые һэлгэн абана. Һаалишан Тоня Плешковагай хөөрүү, хүхюу, мэгдүү гээшэнь! Хамагһаа урид гүйжэ ерээд:

— Тамара Ивановна, ямар шэнэ ном бииб, ямар бииб?—гээд асуун байха юм.

Тоня һая болотор бэшэнһээ илгарагшагүй һэн. Һаянай мал ажалай темэдэ зорюулагдаһан журналнуудые олоор уншана. Энэнь туһа болоо хэбэртэй (өөрыньшье оролдолго ехэ болоо ааб даа), үнеэнэйнь һүн дээшэлээ, мүрысөөндэ 3-дахи һуури эзэлээ.

Һаалишадшье үни байнгүй, ажалдаа ябашана. Тэдэнтэй нэгэ багахан хөөрэлдөө хэжэ үрдиһэн Тамара Ивановна адуулгашадтай уулзана. Баһал хөөрэлдөөн, шэнэ ном, журнал, газетэнүүд...

Дахинаа зам. Мүнөө Тамара Ивановна үбһэшэдтэ яарана...

Нүхэр Телешева Байгал-Хударын библиотекэдэ хүдэлжэ эхилһээр гурбан жэл болобо. Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, оролдосо ехэтэй байһыень хүнүүд абаһаар мэдээ һэн. Библиотекын уншалгын зал соо ороод үзэгты: һаруул, уужам. Стол дээгүүр номуудай гаршаг бүридхэһэн ехэ список. Дуратайгаа шэлэ. 25 мянган номууд сооһоо ямаршье һонин, туһатай ном абажа уншахада болоно.

Хүн зоной дунда гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ нүхэр Телешева гансаараа бэшэ. Туһамаршадынь олон. Жэшээлхэдэ, Антонина Зиновьевна Падерина—Пионернүүдэй ордониие даагша, Эльвира Будеева—врач, Фаина Ремешевская—багша. Эдэнэр лекци, элидхэл хэхэдэнь туһалдаг, тематическа вечер, уншагшадай конференци үнгэргэлсэнэ.

Ном тараагшад яһала олон. Пенсионер Анна Васильевна Пастухова хэды үндэр наһатай болобошье, хүхюун, хүнгэн. Пенсионернүүдтэ ном абаашадаг арюун үялгатай.

Тамара Ивановна олониитын хүсэндэ тулгална. Үшөө 1962 ондо эндэ олониитын үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн нэгэшье библиотекэ үгы һэн. Харин мүнөө иимэ библиотекэнүүд аяар 9.

Байгал-Хударын библиотекын уншагшад хэды гэжэ һананат? 1961 ондо зургаан зуу гаран байгаа һаа, мүнөө мянга гаран болонхой. Тэдэнэй 855-ниинь—хүдөө ажахыда ажаллагшад.

...Библиотекарь үбһэ хуряалга дээрэ. Энэ арал дээрэхи сабшалан һайн. Тиибэшье намагынь гэжэ аргагүй. Машинаар сабшаха гэжэ бү оролдо! Василий Муравьёвой звенодо Тамара Ивановна бүри наранай ороһон хойно ерэбэ. Энэ звеногойхид үшөө ажалаа дүүргээгүй байба. Һаяхан бодхоогдоһон һүриин хажууда үбһэшэд сугларшаба. Библиотекарь ажалаа эхилнэ. СССР-эй Верховно Советэй дүрбэдэхи сессиин материалнуудаар хөөрэлдөө эхилнэ...

Муравьёвой хүтэлбэрилдэг звено совхоз соогоо түрүүлнэ. Табан зуу гаран центнер үбһэ һурилжэ дүүргэнхэй. Сабшагдаһан үбһэниинь үшөөл ехэ. Библиотекарь түрүү хүнүүд тухайнь бригадирһаа асууна. Юундэб гыт! Удаадахи бригада ошоходоо, тэндэ жэшээ болгон, эдээн тухай хөөрэхэ, шэнээр гаргаһан «Дайшалхы хуудаһан» дээрэ тэдэнэй нэрэнүүдые томо үзэгөөр бэшэхэ. «Эдэнһээ жэшээ абагты!»

...Үдэшын боро хараан болоно. Уһан шалд-шолд гэн, салгилана Онгосо эрьеһээ холодоно. Библиотекарь Тамара Телешева гэртээ бусажа ябана. Үглөөдэр ажал ехэ. Совхозой 3-дахи отделени ошохо хэрэгтэй. Үглөөгүүр эртэл бодохо байна даа.

Н. КОЗУЛИН.
Фотонь авторай.

Һүриин һүүдэртэ аятай. СССР-эй Верховно Советэй IV сессиин материалнуудые үбһэшэд һонирхон шагнана. Библиотекарь Телешевагай үгэнүүдэй һонор, ойлгосотой гээшэнь!

Врач хөөрэнэ

Полевой стан бүхэндэ— БАНИ, ПРАЧЕЧНА

Полевой станууд хүдөө нютагуудта тон шухала байһан туладаа олоор баригдана гээшэ. Тэдэниие болбосон зохидоор түхеэрэлгэ дээрэһээ тракторна болон полевой бригадануудта хүдэлэгшэдэй ажалай бүтээсэ нилээд дулдыдана. Тиихэдэ хүнүүд гэртэһээ ажалдаа ябажа, ехээр һаатаха һамшахагүй, аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаха, һайнаар амархашье болоно хаям. Тиимэ ушарһаа имагтал полевой стан бүхэндэ культурно-ажаһуудалай талатай бүхы эрхэ байдал олгогдохо ушартай.

Тарилгын гү, али ургаса хуряалгын сүлөөгүй үедэ амарха тухай хөөрэлдэһэнэй үлүү шэнгеэр зарим хүнүүд һанадаг. Теэд энэмнай ехэ буруу хаям даа. Имагтал полевой хүдэлмэриин түлэг үедэ хүнүүдэй амаралга эрхим зохидоор эмхидхэгдэһэн байха зэргэтэй.

Һайнаар унтаха, амархын тула уужам һаруул хамтын байра, мүн зохид столово, улаан булан, эдеэ хоол хадагалха погреб, бани гү, али душ, прачечна гэхэ мэтэ заатагүй байха ушартай. Полевой стан түхеэрхэдээ, энээнээ саг зуурын хэрэг гэжэ сэгнэжэ болохогүй. Юундэб гэхэдэ, полевой хүдэлмэри аяар хабарһаа эхилээд, намар орой болотор жэл бүри үргэлжэлнэ хаям.

Тиимэһээ хүдэлмэриһөө ерээд, хубсаһа, гуталаа хатааха түхеэрэлгэнүүдшье хэгдэхэ ёһотойл. Тэрэшэлэн бүхэли үдэртөө нара һалхинда, шороой тооһон соо ябажа хүдэлһэн улад хүдэлмэриингөө һүүлээр душта бэеэ угааха, зохидоор амарха, долоон хоног соогоо нэгэ дахин банида ороходо, хубсаһа хунараашье угаалгаха ёһотой.

Гэбэшье иимэ түхеэрэлгэнүүд республикымнай олохон газарнуудта үшөөл дутамаг зандаа. Бани, прачечнаһаа ойтагай душ үгышье полевой станууд бии.

Хабар-намарай хүдэлмэриин үедэ олохон хүнүүд арһанай пиодермит болон бусадшье олон янзын үбшөөр үбдэдэг, тэрээнэй эсэстэ ажалһаа һаатадаг.

Полевой стан бүхэндэ бани, душ, прачечна баригдаһан байбал, тиимэ юумэн огтошье үзэгдэхэгүй һэн. Юуб гэбэл, үбшэлүүлдэг микробууд имагтал угаагдаһанай эсэстэ арһан дээрэһээ арилгагдана бшуу. Гадна угаахада эпидермальна клеткэнүүд, хира гү, али тоһон хүлһэн сэбэрлэгдэнэ. Тэрэгүй һаа, микробууд үдэжэ, үбшэлүүлхэнь лэ урдаа байдаг.

Мүнөө колхоз, совхозууднайшье баяжаа. Тэдэнэр полевой стан бүхэнөө болбосон зохидоор түхеэржэ, гигиенын хамаг эрилтэнүүдые гүйсэдөөр бэелүүлхэ эрхэ олгохо аргатайшье.

Тиигэбэл хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэшье али бодо дээшэлхэ, энээнэй аша туһаар хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэнье туһа дүхэм үзүүлэгдэхэ байна.

А. ХАБДАЕВА,
республикын эпидстанциин врач.

УҺАН ЗАМШАДАЙ ГАЛНУУД ЯЛАРНА

ТҮЛЭГ БЭЛЭН

Бэшүүр, Кабанск, Хяагта, Хүдэриин тала дайдаар баян ургаса ургажа, таряа хуряалга эдэ үдэрнүүдтэ эхилжэ байна. Тиимэһээ һаяар уһан замаар шэнэ ургаса зөөгдэжэ эхилхэнь.

Энэ шухала хүдэлмэридэ Улаан-Үдын пристаниин коллектив һайнаар бэлдэнхэй. Байгал-Сэлэнгын техническэ участогайхид Хёлго, Сүхэ, Сэлэнгэ мүрэнүүдээр уһан зам бэлэн болгонхой, зам зааһан тэмдэгүүдые табижа дүүргэв.

Шэнэ ургаса зөөлгэ дээрэ долоон теплоходууд, 14 баржа хүдэлхэнь.

Ороохо, таряа тээһэн пароходуудай аюулгүй ябасые хангаха зорилготойгоор «ВС-2» маркын газар малтадаг дизельнэ машинын экипаж сэхээр оролдобо.

ДОЛООДОХИ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

«Дружба» теплоходой коммунис ажалай экипаж ашаа шэрэхэ түсэбөө жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэжэ, пристаниин коллективэй дунда хүндэтэй болонхой. Долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбһөө гадуур 3 мянга гаран тонно ороохо таряа, модо, шулуу нүүрһэ гэхэ мэтэ арадай ажахын шухала ашаанууд шэрэгдээ. Энэ навигацида түс экипаж долоон жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ зорилготой.

Үнгэрһэн жэлдэ эдэнэр пароходойнгоо техническэ скорость 10—15 процентээр дээшэлүүлһэн байгаа. Мүнөө ороохо зөөлгэ дээрэ баржа шаттагалжа, тэрэнээ өөһэдынгөө командын хүсөөр ашаглаха уялга абаба.

ТАБАН ҮДЭРӨӨР УРИДШАЛАН

Арадай ажахын ашаа шэрэхэ июль һарын, августын түрүүшын 10 хоногой даабари Улаан-Үдын пристаниин коллектив графигһаа 5 хоног урид дүүргэв. Даабариһаа гадуур 20 гаран мянган тонно ашаан шэрэгдээ. Һарынгаа даабари дүүргээгүй нэгэшье команда эндэ байхагүй. Харин олохон теплоходууд түсэбһөө гадуур 1—2 рейс хэжэ, түс тустаа 400—500 тонно ашаа абаашаа.

ШЭНЭ АРГААР

Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой цех, таһагуудаар ажалай эмхидхэлгын, түсэблэлгын ниитын хаpалга һаяхан үнгэргэгдэжэ, олон дурадхалнууд ороһон байна.

Жэшээлхэдэ, инструментальна участогай үнинэй хүдэлмэришэн Александр Антонович Ткачук резец, фрезүүдые шэнэ аргаар хурсадхаха арга дурадхаба. Энээнэй ашаар эдэ зэр зэмсэгүүд үни удаан ашаглагдаха, ехэхэн мүнгэ зөөри алмагдаха болоно.

Зураг дээрэ: Уһан зам харууһалагшад (зүүн гарһаа) Виктор Эрхеев, Владимир Двойников, Дмитрий Серебренников гэгшэд ажалай вахтада.

Д. Балдановай фото-текст.

СПОРТ

ДАХИНАА ЧЕМПИОНУУД БОЛОБО

СМОЛЕНСК. Жэл бүхэндэ эндэ үнгэргэгдэдэг заншалта мүрысөөн хододоо һонирхолтойгоор болодог. Энэ жэлдэ Москва—Минск гэһэн дардам харгы дээрэ Бүхэроссин дүрбэдэхи спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн велосипедээр үнгэргэгдэһэн байгаа. Профессиональна-техническэ училищинүүдэй спортсменүүдэй дунда болоһон энэ мүрысөөндэ Улаан-Үдын түлөөлэгшэд хабаадалсаһан байна. Үнгэрһэн жэл Улаан-Үдын спортсменүүд шалгаржа, дамжуулгын кубок абаһан байгаа.

Бүхэроссин ехэ тулалдаанда федерациин область, хизаар, республиканудай 29 команда түрүү һууриин түлөө хэдэн үдэрэй туршада мүрысэбэ.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр дүрбэн километрэй зайда урилдаан болоо. Эндэ Тула городой велосипедистнүүд бэшэнээ ахижа, түрүү һуури эзэлбэ. Буряадай республикаһаа хабаадалсаһан велосипедистнүүд хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Хоёрдохи мүрысөөн —25 километрэй зай. Мүрысөөнэй эхилһээр 38 минута 09 секунда үнгэрөөд байхада, Улаан-Үдын Виктор Демехин фиништэ эгээл түрүүлэн хүрэжэ ерэбэ. Тэрэнэй хойноһоо Челябинск, Свердловскын спортсменүүд ерээшье һаа, түрүүлэн ерэгшын саг һайжаруулбагүй. Леонид Ельцов (Улаан-Үдэ) 37 минута 33 секунда харуулжа, түрүү һуури эзэлбэ. Удаань Тула городой түлөөлэгшэ Тишков эрхимлэгшын сагые дүрбэхэн секундаар һайжаруулаашье һаа, командануудай дүн гаргахада, Буряадай АССР-эй команда түрүү һуури эзэлһэн байна.

50 километрэй зайда Улаан-Үдын түлөөлэгшэд зуурандаа Белгородой спортсменүүдые ахижа ерээд, Карелиин велосипедистнүүдэй хойноһоо шуумайжа оробо. Фиништэ хүрэхын тэндэ эдэнэрээшье хүсэжэ бултанһаа урид лентэ таһалба. Сагынь — нэгэ час 12 минута 13 секунда. Яһала һайн саг харуулагдаа! Орёл городойхидой дүн нэгэ час 12 минута 41 секунда боложо, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Гурбан үдэрэй мүрысөөнэй дүн гаргахада Буряадай АССР-эй команда дахинаа түрүү һуури эзэлбэ ха юм.

Удаадахи урилдаан—хүшэр хүндэ гаталууртай аяар 75 километрэй зай. Иимэ хүшэр хүндэ гаталуур спортсмен бүхэнэй дабаха гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ байшоо. Урилдаан түлэг дундаа. Урилдаанда гарагшадай урдань Улаан-Үдын түлөөлэгшэ Виктор Демехин. Тиигэжэ хурдан, солбон спортсменүүд нүгөөдүүлээ аяар хойно хаяжа, харагдахаяа болишобо. 10-дахи километрэй гаталуур дээрэ Улаан-Үдын түлөөлэгшэд Рыжанов Ельцов хоёр унажа, баһа нэгэ гай тойбодо оробо. Ельцовынь машинаяа һэлгэхэ баатай болоо. Түрүүлжэ ябаһан нүхэдөө арай шамай хүсэжэ ябатарынь Ельцовой машина дахинаа һаал тойбо татаба. Түрүүшын бүлэгые [...] гойлжо ябаһан Демехин фиништэ [...] рэхын тэндэ унашоо.

Хэды хүшэр хүндэ аян замай [...] ралдаашье һаань, бусад команд[...] түлөөлэгшэдые сагаараа ахижа [...] даһан улаан-үдынхид энэшье ур[...] даанда эрхимлэжэ шадаһан бай[...] Тиигэжэ эдэнэрнай бүхы мүрысөө[...] шалгаржа, дамжуулгынгаа кубок [...] дэргэнь—гэртээ асаржа ерээ бш[...]

Демехин Ельцов хоёр РСФСР-[...] сутлуулагдамал командада оруул[...] данхай. Эдэнэр оронойнгоо шур[...] солбон спортсменүүдтэй хүсэ ша[...] лаа һаяар туршахань.

К. СЕРГЕЕНКО.

Дүн согсолходо...

КРАСНОДАР. Спортын һайн дуранай «Спартак» бүлгэмэй спортсменүүд хүнгэн атлетикээр Россин Федерациин Централина Совэдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө хоорондоо мүрысэһэн байгаа. Манай республикаһаа эндэ хабаадалсаһан спортсменүүдэй дундаһаа Станислав Разуваев бүхы зүйлнүүдээр мүрысэхэдөө гурбадахи һуури эзэлээ. Нүгөөдэ—Сергей Ивановынь 100, 400 метрэй зайда урилдахадаа, түрүү һуури эзэлһэн байна.

И. КИРИЛОВ.

ЗҮГЫ ҮДХЭХЭДЭ ОЛЗОТОЙ

Манай энэ зураг дээрэ Борьёогой совхозой зүгышэн Николай Михайлович Мезецкий һамгантаяа зүгын шэнэ уурхай түхеэржэ һууна. Мүнөө нүхэр Мезецкиин харууһалдаг зүгын 77 бүлэ амтатайхан тоһоёо үгэжэ, туха сүлөөгүй саг ерэнхэй. Николай Михайлович, үдэртөө нэгэ бүлэһөө хэды шэнээн тоһо суглуулнабта гэжэ һонирхоходо:

—Үдэр үдэрнай ондо ондоо илгаатай байдаг. Юуб гэхэдэ, хура бороогой дутэлхэдэ тоһон ехээр суглараһан байдаг. Тиихэдэнь лэ үдэртөө 4—5 килограмм хүрэтэр тоһо суглуулжа абадаг байнабди, —гэжэ нүхэр Мезецкий хөөрэнэ.

Аяма халуун үдэрнүүдэй болоходо хаанашье тэниглэн зохид, сэдьхэлдэ хүнгэн болодогынь хэндэшье мэдээжэ. Зүгөөр иимэ үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ ажалда дуратай зүгынүүд тала дайдаар таража,

амтатай тоһоёо сутлуулжа ородо[...] гээшэ.

—Зүгынүүдтнай хаанаһаа тоһ[о] суглуулна гээшэб?

—Зүгынүүдэймнай мэдэлдэ на[...] ран сэсэг, гэршүүхэ 115-аад ге[...] тарта тарилганхай. Энээнһээ гадна сабшалангай ехэ талмай уһана[й] саада, наадашье эрьедэнь элб[...] Үнэн ёһодоо зүгынүүднай зуна[й] үедэ эдихэ юумээр дуталдадаггүй[...] Үбэлэй үедэ бага зэргэ дуталда[...] хаяа һанадаг. Зүгөөр зунай үеы[н] түгэс бэлэдхэлтэй угтаха гээ һа[...] үбэлэй үедэ зүгынүүдээ тураа[...] туляангүй байхые оролдодогбди.

Совхозой ажахыда хамтадаа 14[...] зүгын бүлэ тоологдоно. Нүгөөдэ [...] зүгынүүдынь Боца нютагта Пар[...] фенов харууһалдаг. Теэд сабшалаа[...] малай бэлшээриин дэргэдэ байрла[...] һан эдэ зүгынүүд үнгэрэгшэ жэл[...] дэ ехэ гасалан зоболондо ороһо[н] байгаа. Совхозой хүтэлбэрилэгшэ[д] энээниень хараадаа абажа, эд[...] нээ ондоо—һайн газарта нүүлгэж[э] абаашаһан юм.

—Шэнэ газарта нүүһэн зүгы[...] нүүднай газартаа дадажа, ту[...] рүүшын килограмм, центнер то[...] һо үгэжэ эхилээ,—гэжэ совхозой главна зоотехник нүхэр Тугарино[в] омогорхоно.

Совхозой зүгышэд энэ жэлд[э] 6000 килограмм тоһо суглуулхы[н] түлөө эдэ үдэрнүүдтэ ажаллаж[а] байнхай. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор[...] эндэ гушаад центнер тоһон суглуу[...] лагдаад байна. Август һарын дү[...] рэтэр энэ абаһан уялгаа дүүргэ[...] хын тула зүгышэд хамаг оролдо[...] гоёо элсүүлжэ эхилэнхэй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Киптэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулга зогсоохо эрилтэ дэлхэйн арадуудай үмэнэһөө табигдана

ЧЕХОСЛОВАКИ

Кипрэй республикын сүлөөтэ байдал, арад зоной хуби заяагаа гадаадын хамаархалгагүйгөөр шиидхэхэ эрхэ зайлашагүй хүндэлхэ шухала байһые Чехословакиин правительство үндэһэ болгоно гэжэ, президент Макариосай эльгээһэн телеграммын харюуда ЧССР-эй президент А. Новотный бэшэнэ. Энэ арал дээрэ эб найрамдал хангалгын, амгалан байдал сахилгын ашa туһада Кипрэй асуудалые үнэн зүбөөр шиидхэхэ гэһэн эрилтые Чехословакиин правительство хододоо дэмжэхэ байха гэжэ танине найдуулнаб гээд тэрэ харюу соонь хэлэгдэнэ.

ГДР

Кипрэй республикада, тэрэнэй амгалан хүн зондо Турциин агаарай-сэрэгэй, далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй добтолһые ээрхэг түримхэй ааша мүн гэжэ ГДР-эй правительство буруушаагаад, ээрхэг түримхэй энэ добтолгын үргэлжэлхэ ба үргэдхэгдэхэ ябадалда зорюулагдаһан бүхы ябуулгануудые дары зогсоохо эрилтэ табиба.

БОЛГАРИ

Киптэхи түгшүүрилтэй байдал хадаа Кипрые социалис оронуудта, эб найрамдал хүсэдэг араб ба бусад арадуудта эсэргүү шэглэлтэй НАТО-гой стратегическа бааза болгохо гэһэн баруун тээхи ээрхэг түримхэй империалис бүлэгүүдэй һэдэлгын үрэ хойшолон болоно гэжэ БТА агентствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Амгалан байдалай, киприот арадай—грегүүд ба турогүүдай эрилтэ юуб гэхэдэ, Кипрэй республикын дотоодын хэрэгүүдтэ гадаадын али бүхы хамааралгые болюулха, алалсаа хюдалдаа зогсоохо эрилтэ болоно гэжэ Болгариин правительство, тэрэшэлэн энэ ороной улад зон оло дахин онсолон тэмдэглэһэн байгаа.

СИРИ

Сириин «Аль-Баас» газетэ Кипртэ эсэргүү Турциин ээрхэг түримхэй ябуулгануудые буруушаажа, бүдүүлиг муухайгаар Кипртэ добтолһон ябадалай үг зорилгонь—тэрэниие НАТО-гой сэрэгэй бааза болгохо, Дундада далайн оршондохи оронуудта эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулга хэхэ плацдарм болгохо эрмэлзэл мүн гэжэ бэшэнэ.

ВЕНЕСУЭЛА

Кипртэ Турциин зүгһөө сэрэгээр добтолһон ябадал тушаа Турциин премьер-министртэ, Кипрэй президентдэ, ООН-ой генеральна секретарьта СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн телеграммануд тухай мэдээсэлнүүдые Венесуэлын газетэнүүд эли газарнуудтаа тунхаглаа. Кипрэй бэеэ даанхай байдал хүндэлхые Советскэ правительствын толгойлогшо эринэ. Арадуудай эрхэ сүлөө болон бэеэ дааһан байдалые хамгаалдаг байһанаа СССР үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ тэдэ газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

ОАР

Турци сэрэгэй хүсэ хэрэглэн, Кипртэхи хёмороос шиидхэхэ һэдэлгэ гаргана гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ бэшэнэ. Турциин правительство Кипрэй амгалан город ба тосхонуудта барга бүдүүлигээр добтолходоо напалм бомбонуудые хэрэглээ гэжэ түс газетэ тэмдэглэбэ. Тэрээнһээ гадна, киприодуудта эсэргүү байлдаа хэхын тула НАТО-гой хабаатай сэрэгэй частиие хэрэглэнэ. Иимэ асуудалые сэрэгэй хүсөөр шиидхэхэ ябадал дэлхэйн олониитын зүгһөө үни буруушаагдаһан байха, энэ ябуулгань һайн юумэндэ хүргэхэгүй гэжэ түс газетэ бэшэнэ. Турциие зүб замдань оруулха гээшэ ООН-ой үүргэ ба уялга болоно. НАТО-до хабаададаг оронууд Кипрэй хэрэгүүдтэ хабаархахаяа болихо ёһотой гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

6-дахи флот Кипр тээшэ ошобо

НЬЮ-ЙОРК, августын 10. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ онсо тусхай приказай ёһоор, американска 6-дахи флодой авианосецуудай оперативна бүлэг Неапольһаа гараад, Кипр тээшэ шэглэн ошобо ха гэжэ ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

6-дахи флодой удамаршa «Спрингфилд» крейсер мүнөөдэр энэ бүлэгтэ нэгэдээ. Тэрэшэлэн авианосец «Франклин делано Рузвельт», крейсер «Бостон» болон бусад корабльнууд энэ бүлэгтэ ороно.

—Гараа абаад, хармаангаа харуула, тиигээд саашаа ошо.
Полицынхид арад зониие түрмэ, полицида бэшэ, харин һургуулиин участогта иимэ нэгжүүлгэ хэдэг. Тиимэ һунгалтые Колумбын засагайхид «сүлөөтэ» һунгалта гэжэ нэрлэнэд.

ТАСС-ай фото.

Иненюгэй телеграмма

АНКАРА, августын 11 (ТАСС). Турциин премьер-министр Иненю Аюулгүйн Совэдэй түрүүлэгшэдэ эльгээһэн телеграмма соогоо иигэжэ мэдээсэнэ: минии гүйлтаар Турциин правительство Кипртэхи Турциин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй добтолгые дары болюулаа. Грегүүд-киприодуудай добтолгын болюулагдаагүй һаань, Турциин авиаци ябуулгаяа һэргээхэ байха.

Хэрбээ буудалдаанай хүсэд бүрин болюулагдаагүй һаа, августын 5-най урда тээ байһан байдалые ООН-ой сэрэгүүдэй һэргээн амаржуулаагүй һаань, Кипртэ буу зэбсэгэй, сэрэгүүдэй ерэлгые зогсоохо шанга хиналта хэжэ, амгалан байдал тогтоогоогүй һаань, хёморооной һэргээгдэхэ аюул зайсуулагдахагүй гэжэ Иненю һэргылүүлбэ.

ФРГ-гэй хоёрдохи арми

БОНН, августын 11. (ТАСС). «Территориальна хамгаалгын» сэрэгүүд мүнөө ФРГ дотор түлэг байгуулагдажа байна. Эдэнь бундесверһээ юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, НАТО-гой командованиин мэдэлдэ орохогүй юм ха. Эдэ сэрэгүүдые Баруун Германиин сэрэгэй засатаархид хинан ударидаха болоно. «Шпигель» журналай тэмдэглэһэнэй ёһоор, «территориальна хамгаалгын» сэрэгүүдэй составта «аюулгүйн батальонууд», стрелково, транспортын, саперно частьнууд, хэлхээ холбооной ба хангалгын частьнууд, медицинско-санитарна, «сэдьхэл бодолой талаар зэбхайрүүлхэ» подразделенинүүд ороxо байна.

ФРГ-дэ «территориальна хамгаалгын» командовани» тусхайлан байгуулагдаа. Тэрэнь Киль, Ганновер, Дюссельдорф, Майнц, Штутгарт ба Мюнхендэ штабуудтай зургаан округтой юм. Баруун Германиин эдэ сэрэгүүд «НАТО-гой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ябуулгын сүлөө хангаха, граждан ёһоной хамгаалгын хэрэгтэ дэмжэлгэ үзүүлхэ» ёһотой юм гэжэ «Шпигель» тэмдэглэнэ.

«Территориальна хамгаалгын» бүхы байгууламжань имагтал обороны министртэ гү, али министрэй захиралтын ёһоор—бундесверэй генеральна инспектортэ мэдэлтэй байха гэжэ тэрэл журнал тэмдэглэнэ.

Тагнуулай ниидэлгэ хэгдэһээр

ЛОНДОН, августын 11. (ТАСС). Турциин реактивна самолёдууд мүнөөдэр Кипрэй баруун хойто хубидахи Коккина тосхон дээгүүр тагнуулай ниидэлгэ хэбэ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Анкараһаа мэдээсэнэ. Энэ ниидэлгэ түс райондо ойро зуурын буудалдаан болоһоной һүүлээр хэгдээ гэжэ Турецкэ правительствын түлөөлэгшын мэдүүлгые үндэһэ болгон, түс корреспондент тэмдэглэбэ.

Генералнууд зүблөө хэнэ

ПАРИЖ, августын 11. (ТАСС). Европодохи НАТО-гой нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнэй ахамад дээдэ командалагша генерал Лимэн Лемнитцер мүнөөдэр Европодохи НАТО-гой нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнэй штаб-квартирада Турциин генеральна штабай начальник Джедет Сунайтай уулзаа. Сунай гэгшэ Кипрые Турциин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдуудай бомбодоһоной һүүлээр үсэгэлдэр Лемнитцерэй уряалаар Париж ерэһэн байна гэжэ Франс пресс агентство мэдээсэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «үй[...] лэдбэринеэ тусхай мэргэжэлтэ[й] болгохын тула экономико һа[...] мэдэхэ хэрэгтэй» гэһэн гарша[г] доро Татарай АССР-эй «Аван[...] гард» колхозой ба Альметьев[...] скэ үйлэдбэриин управлени[...] хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэг[...] шэдтэй нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн хөөрэлдөөн. «Бүтээн гар[...] гаһан продукци бүхэнэй ашa[...] олзотой байхын түлөө» гэһэ[н] түрүү бэшэг. Республикы[н] ажахынуудаар гаряа хуряа[л]гын ябаса тухай болон гүрэндэ һү тушааха юһэ һарын[...] гаа түсэб болзорһоонь урид[...] дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүү[д] толилогдобо.

Хосрдохи хуудаһанда: Му[...] хар-Шэбэрэй үйлэдбэриин уп[...] равлениин «Эрдэм» совхозо[й] ургаса хуряаха талаар хүдэл[...] мэриин түсэб; «Түбэгтэ ушар[...] нууд» гэһэн гаршагтай М[...] Мальцевай корреспонденци до[...] тор Буряадай автоуправлени[н] хүдэлмэри тухай хэлэгдэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда: Тата[...] рай АССР-эй «Авангард» кол[...] хоз болон Альметьевскэ үйлэд[...] бэриин управлениин хүтэлбэ[...] рилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй нү[...] хэр Н. С. Хрущевой хөөрэлдөө[...] нэй түгэсхэл: «Ажалайнь дэб[...] тэртэ бэшэгдэһэн тэмдэглэл[...] нүүд зүб гү?» гэһэн гаршагта[й] И. Тыжебровэй корреспонденци болон бусад материалнууд то[...] лилогдобо.

Дүрбэдэхи хуудаһанда А. Жамбалдоржиевай «Талы[н] булаг» гэһэн рассказ, уласхоорондын һүүлэй һонин мэдээсэлнүүд хэблэгдэбэ.

ДҮРБЭН ГҮРЭНЭЙ ХИЛЭ ДЭЭРЭ

(ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ)

Иорданиин ниислэл—Амман хотоһоо урагшаа зүглэн, тэндэхи журналистнүүдтэй хамта үглөөгүүр эртэ мордоо һэмди. Машинамнай дардам шоссе харгыгаар Иорданиин Хашимитска королевствын эгээн урда талын город-порт Акаба тээшэ шуумайба.

Замдамнай үе үе бишыхан тосхонууд дайралдана, хаа лахан болоод лэ мэшээг, хайргагуудые тээһэн томо томо грузовигууд порт тээшэ шэглэн галгиулна. Энэнь ороной дотоодын районуудтай Акабые холбоһон тон гансахан зам шоссе болоно. Шоссейн хажуугаар Хидтазена түмэр замай рельснүүд дахалдан годирно, хооһон тооной полустанонгууд дайралдана. Фосфадтай вагонуудые шэрэжэ ууxи аахи болоһон бишыхан паровозые гансада харабабди. Теэд тэрэшье түмэр харгы Рас ан-Накб хүрөөд лэ дүүршэнэ, саашаа машинаар лэ дабшаха...

Зүүн зүгэй түхэлтэй үйлсэ болон гэрнүүдтэй, пальм ба саадуудтай, мүнөөнэй хэлбэри маягаар баригдаһан томо больницатай Маан гэжэ хотые үнгэрөөбди.

Харгымнай баруун гар бариң, Петрагай суута памятник хүшөөнүүд тээшэ годироод, Рас ан-Накб хүрэжэ ерэбэбди. Саашаа—хаданууд, хабсагайнууд, элһэн губи, тэнгэриин хаяада үлэг мэдэг харагдагша уулануд.

Үшөө хоёр километр ябаад, иишэ тиишээ һунаһан хадануудай хоорондуур Абакска хушуунай хухэ сэнхир, нюрган харагдаба. Тэрэнэй эрье дээрэ загаһашадай тосхон, саанань порт.

4 гүрэнэй хилэ дээрэ ошоходомнай, портһоо урагшаа 200 метртэ бишыхан гэр харагдана—тэндэ Саудовска Араби, баруун тээшээ дүрбэхэн модоной газарта Элат тэдэг Израилиин порт, заливай саада талада—Арабуудай нэгэдэмэл республикын газар дайда.

Поселок ошоһон харгы шара-ногоон казармануудай дундуур дамжан гарана. Англиин сэрэгэй бааза байһан сагһаа хойшо тэдэ казармануд үлэнхэй юм. Удаань тротуарнуудтай, үдэрэй тэрэлэй фонарьнуудтай, зүгөөр гэрнүүдгүй асфальтта үргэн үйлсэнүүдтэ гарабабди. Шэнэ город һаяхан лэ баригдажа байнхай.

«Бидэнэй түсэб тон ехэ, — гээд, портын генеральна директор, городые болбосон болгохо комитедэй түрүүлэгшэ доктор Сами Джуда хөөрэнэ. — Мүнөө үеын түхэлэй город байгуулха хүсэлтэйбди. Тэрэмнай барилгын тон шэнэ аргаар бодхоогдохо юм. Наймаанай тазар, ажаһуудалай район, эрье шадарай, уһанда умбаха газар, отель болон ресторануудтайгаар туристнуудай бууха район баригдаха».

Городой барилгые мүнгэ зөөреэр хангахын тулада 3 миллион иордан доллар урьһаламжа абаха тухай хэлсээн портын управлени «Рабаг» гэжэ франко-немецкэ фирмэ хоёрой хоорондо баталагдаа. «Шэнээр баригдаха гэрнүүдэй һуури талмай худалдажа олоһон мүнгэн, мүн правительствын табиһан мүнгэн мүнөө дээрээ багадана. Тиимэһээ гадаадын урьһаламжа абаха баатай болонобди»—гэжэ Сами Джуда хөөрэнэ.

Порт хүрэхэдэ шэнэ барилгын далайса эгээн түрүүн обёорогдобо: түмэр-бетон складууд баригдана, ашаанай талмайханууд асфальтаар хушагдана, суднануудай зогсохо причалнуудай тулгууринууд зоогдоно.

Портын бүхы территори хэдэн зоно болгогдон хубаагданхай. Причалай зоно, юрэнхы ашаануудай зоно гэхэ мэтэ... Эндэ ехэ хөөрсэгөөнөө, хүлгөөтэй—340 метрэй причалай хажууда суднанууд няалдан зогсонхой, хүсэтэ гохонуудаар ашаа үргэнэ, табина, хүдэлмэришэд хойшо урагшаа һүндэлнэ.

Дэлхэйн хэдэн оронуудта Иорданиин худалдадаг гол зүйл—фосфадые тээхэ причал нэгэ бага урдуур байна. 1963 ондо хилын саана худалдаһан, портоор дамжан гараһан 279.000 тонно экспортын товарнуудай 268.000 тоннонь гэхэ гү, али 98 процентнь фосфадууд байһан юм. Эндэхи хүдэлмэри үргэлжэдөө оньһожоруулагданхай: ашаа тээхэдээ ленточнэ транспортёроор причалай хажууда байгаа судныи трюм, «гүзөөн» руу сэхэ абаашажа хэнэ.

Бидэнэй портдо байха үеэр Болгариин Арадай Республикада ошохо фосфат тээхын тула «Шахтерский» гэжэ советскэ судна ерэжэ тогтоо: «Шахтерскиин» капитан эндэхи порт тухай иигэжэ хөөрэбэ: «Чехословаки болон Болгари ошохо фосфат эндэһээ абахын тула Акабу портоор дайран транзитна рейс хэдэг советскэ хэдэн түрүүшын суднануудай нэгэниинь манайхи болоно. Портын ноёд маниие һайнаар угтаа, эндэ суднануудые тээхэ, хангаха хэрэг бэрхээр эмхидхэгдэнхэй, сүүдхэ соо ашаагаа тээжэ үрдеэд, далайда гарахаар бэлэн болохобди».

Хойшодоо портын управлени үшөө хоёр тиимэ причал бариха түсэбтэй. Тиигэбэл нэгэн доро гурбан корабльда ашаа тээжэ, жэлэй турша соо миллион тонно фосфат хилын саана ябуулдаг болохо юм.

Горючи хадагалдаг ялагар цистернэнүүд хадын хаяада харагдана. Мүнөөдөө тэдээн соо ургамалай тоһон хэгдэнхэй. Теэд һаяар тэдээн соо Иорданиин түрүүшын нефть эюулагдажа болохо. Тэрэ нефть Иордан мүрэнэй баруун эрьедэ бэдэрэгдэжэ байнхай. Нефть олдохо бэзэ гэжэ иорданиинхид ехэтэ найдана.

Портһоо гаража, Амман бусаха 350 километрэй замда оробобди. «10—12 һара болоод ерээрэй, манай город ба портые танихагүйт»—гэжэ бидэниие үдэшэхэ зуураа, портын эзэд захиба.

Б. УРОНОВ,
ТАСС-ай корреспондент.

НАТО-гой түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ПАРИЖ, августын 10. (ТАСС). Турци өөрынгөө «национальна аша туһада» хэрэглэхын тула агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэйнгээ зарим подразделенинүүдые НАТО-гой мэдэлһээ саг зуура гаргажа абахань гэжэ НАТО-до мэдээсээ гээд Европодохи НАТО-гой штаб-квартирын түлөөлэгшэ мүнөөдэр соносхоо.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын гидрометобсерв[а]ториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүн[өө]дэр республика доторнай ба[...] зэргэ үүлэтэй байха, зарим н[ю]тагуудта хура бороон ороxо. [...] бүхэнһөө һулаханаар һалхил[...] Хойто аймагуудта 16—21, бус[ад] газар нютагуудта 20—25, Улаа[н]-Үдэ городто үглөөгүүр 11—1[...] үдэртөө 21—23 градус дулаан б[о]лохоор багсаагдана.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00191. Зак. № 728.